

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΕΛΑΣΤΙΚΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ αρ. ΠΕ/01/2021

21 Απριλίου 2021

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΕΛΑΣΤΙΚΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ

ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΟΝΤΟΤΗΤΑ

Τμήμα Περιβάλλοντος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	Σύνοψη.....	1
2.	Εισαγωγή.....	3
3.	Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία.....	7
3.1	Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή.....	7
3.2	Σκοπός του ελέγχου.....	7
3.3	Μεθοδολογία.....	8
3.4	Κριτήρια ελέγχου.....	9
4.	Ευρήματα και συστάσεις.....	10
4.1	Παράλειψη σημαντικών πληροφοριών στην απόδειξη πληρωμής περιβαλλοντικού τέλους και στα κουπόνια που εκδίδονται.....	10
4.2	Μη υποβολή ετήσιας έκθεσης και προγραμματισμού από τα συλλογικά ΣΔΑΕ.....	12
4.3	Εποπτεία Τμήματος Περιβάλλοντος.....	14
4.4	Ανεπαρκής περιβαλλοντική ενημέρωση.....	15
4.5	Μη επαρκής τήρηση μητρώων και σχετικού αρχείου από τα ΣΔΑΕ.....	16
4.6	Μέλη και δικαίωμα συμμετοχής σε συλλογικό ΣΔΑΕ.....	17
4.7	Τοποθέτηση ελαστικών στην αγορά.....	17
4.8	Ζυγιστικά έντυπα.....	19
4.9	Στοιχεία αποβλήτων ελαστικών.....	19
4.10	Περιβαλλοντικό τέλος.....	24
4.11	Οργανωτική δομή Συστήματος Διαχείρισης Αποβλήτων Ελαστικών.....	25
4.12	Στόχος ανάκτησης.....	26
4.13	Μη Κερδοσκοπικός Οργανισμός.....	27
4.14	Οικονομικές καταστάσεις.....	28
4.15	Υποβολή στοιχείων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.....	29
4.16	Καταγγελίες για ανεξέλεγκτη απόρριψη αποβλήτων ελαστικών.....	29
5.	Γενικά συμπεράσματα.....	32
6.	Γενικές συστάσεις.....	33

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ECOSOC	Economic and Social Council
IFAC	International Federation of Accountants
INTOSAI	International Organization of Supreme Audit Institutions
ISA	International Standards of Audit
ISSAI	International Standards of Supreme Audit Institutions
ΑΛΚ	Αρχή Λιμένων Κύπρου
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΜΚΟ	Μη Κερδοσκοπικός Οργανισμός
ΣΔΑΕ	Σύστημα Διαχείρισης Αποβλήτων Ελαστικών
ΣΕΔΑ	Συμβουλευτική Επιτροπή Διαχείρισης Αποβλήτων
ΤΠ	Τμήμα Περιβάλλοντος
ΥΓΑΑΠ	Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος
ΦΔ	Φορέας Διαχείρισης

Ευθύνη Ελεγκτικής Υπηρεσίας και διαφύλαξη της ανεξαρτησίας της

Οι Ειδικές Εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτή διενεργεί επί των πολιτικών (policies) και προγραμμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας ή άλλων ελεγχόμενων οργανισμών ή επί θεμάτων που αφορούν στον Προϋπολογισμό τους ή συγκεκριμένους τομείς αυτού. Η Ελεγκτική Υπηρεσία επιλέγει και σχεδιάζει τις εν λόγω ελεγκτικές δραστηριότητες κατά τρόπον, ώστε αυτές να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του δημόσιου συμφέροντος.

Η εκ μέρους της Ελεγκτικής Υπηρεσίας παράθεση ευρημάτων ελέγχου γίνεται στη βάση όσων στοιχείων έχουν τεθεί ενώπιόν της από την ελεγχόμενη οντότητα.

Εκτός αν τούτο δηλωθεί ρητά, η μη παράθεση ευρημάτων επί ορισμένων πτυχών ή θεμάτων που αφορούν στο αντικείμενο του ελέγχου, δεν συνιστά διαβεβαίωση, ούτε και υποδηλοί ότι αυτά είναι απαλλαγμένα αδυναμιών ή σφαλμάτων ή αποκλίσεων από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, αφού ο εξωτερικός ελεγκτής δεν αναμένεται ότι μπορεί να εντοπίζει κάθε αδυναμία ή σφάλμα ή απόκλιση από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

Οι συστάσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας αποτελούν εισηγήσεις για τον τρόπο χειρισμού των παρατηρήσεων και ευρημάτων του ελέγχου. Σε καμία περίπτωση δεν δύναται να εκληφθεί ότι οι συστάσεις αυτές επηρεάζουν την ανεξαρτησία της Υπηρεσίας, ως εξωτερικού ελεγκτή ή ότι συνεπάγονται συμμετοχή της Υπηρεσίας στη λήψη οποιασδήποτε σχετικής απόφασης από τη διοίκηση της ελεγχόμενης οντότητας, η οποία εξακολουθεί να φέρει αποκλειστικά την ευθύνη για την ορθή και νόμιμη λήψη απόφασης, ως προς τον τρόπο χειρισμού των ευρημάτων ελέγχου και συστάσεων.

Ουδμία πρόνοια στην παρούσα Έκθεση σημαίνει ή θα πρέπει να εκληφθεί ότι με αυτή διατυπώνουμε κατηγορία εναντίον οποιουδήποτε προσώπου για εκ προθέσεως κατάχρηση εξουσίας ή για τη διάπραξη ποινικών ή άλλων αδικημάτων. Αυτά, αν υπάρχουν, θα πρέπει να διερευνηθούν από τις αρμόδιες αρχές, μόνο δε τα αρμόδια δικαστήρια μπορούν να κρίνουν κάποιο πρόσωπο ως ένοχο οποιουδήποτε αδικήματος. Τονίζουμε επίσης ότι οι συστάσεις και τα ευρήματά μας αφορούν στους ελεγχόμενους φορείς και οποιαδήποτε αναφορά σε άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ουδόλως εξυπακούει ότι αυτά έχουν προβεί κατ' ανάγκη σε οτιδήποτε μεμπτό αφού κάτι τέτοιο εκφεύγει του πεδίου ελέγχου της παρούσας Έκθεσης.

1. Σύνοψη

Το Σύστημα Διαχείρισης Αποβλήτων Ελαστικών (ΣΔΑΕ) αποτελεί την οργάνωση, σε ατομική ή συλλογική βάση, των εργασιών συλλογής, μεταφοράς, προσωρινής αποθήκευσης, επαναχρησιμοποίησης και αξιοποίησης αποβλήτων ελαστικών και προς τον σκοπό αυτό συστήνεται Φορέας Διαχείρισης (ΦΔ), ως νομικό πρόσωπο.

Δυνάμει του περί Αποβλήτων Νόμου (Ν.185(Ι)/2011) και των περί Στερεών και Επικίνδυνων Αποβλήτων (Διαχείριση Αποβλήτων Ελαστικών) Κανονισμών (ΚΔΠ 61/2011), ο Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος παραχώρησε άδεια λειτουργίας σε τέσσερα ΣΔΑΕ, τρία συλλογικά και ένα ατομικό.

Σκοπός του ελέγχου ήταν η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών ελέγχου που εφαρμόζει το Τμήμα Περιβάλλοντος (ΤΠ), ως η αρμόδια Αρχή και των ενεργειών του στα ΣΔΑΕ.

Επιπρόσθετα, αξιολογήσαμε τις δραστηριότητες των ΣΔΑΕ, τα οποία οργανώνονται από ΦΔ, καθώς επίσης και τις πληροφορίες που είχαμε για ανεξέλεγκτη απόρριψη ελαστικών.

Όσον αφορά στη διαχείριση των χρησιμοποιημένων αποβλήτων ελαστικών, στο πλαίσιο του ελέγχου μας εξετάσαμε κατά πόσο η αρμόδια Αρχή εφαρμόζει την ισχύουσα νομοθεσία, σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής των ελαστικών, ώστε να μην προκαλείται επιπλέον οικονομική και περιβαλλοντική επιβάρυνση.

Τα σημαντικότερα ευρήματα, που προέκυψαν από τον πιο πάνω έλεγχο, αναφέρονται επιγραμματικά πιο κάτω:

- ◆ Διαφάνηκε ότι δεν υπάρχει πληροφόρηση, σχετικά με τον αριθμό ελέγχων που διενήργησε το ΤΠ από το έτος 2012 μέχρι και σήμερα στα ΣΔΑΕ (συλλογική ή ατομική βάση εργασιών), έτσι ώστε να διασφαλίζεται η συμμόρφωσή τους με τους όρους αδειοδότησης.
- ◆ Στις ετήσιες εκθέσεις που υποχρεούνται να καταρτίζουν και υποβάλλουν οι ΦΔ, δεν επισυνάπτεται το πρόγραμμα συλλογής και μεταφοράς, ούτε πληροφόρηση για τυχόν προσφορές που προκηρύχθηκαν για τα συγκεκριμένα έτη. Επίσης, στις εκθέσεις αυτές δεν γίνεται αναφορά για τα μέτρα που λήφθηκαν για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων ελαστικών και για το πρόγραμμα περιβαλλοντικής ενημέρωσης κατά τη διάρκεια του έτους.
- ◆ Τα προγράμματα περιβαλλοντικής ενημέρωσης, τα οποία οι ΦΔ παρουσίασαν σε κάποιες περιπτώσεις σε ετήσιες εκθέσεις τους, προς την αρμόδια Αρχή, κρίνονται ελλιπή και δεν ικανοποιούν τους όρους αδειοδότησής τους.
- ◆ Ενώ διενεργείται έλεγχος από το ΤΠ, αναφορικά με την τήρηση των σχετικών αρχείων από τους ΦΔ και τη διασφάλιση της ορθότητας και ακεραιότητας των στοιχείων τους, αυτός δεν τεκμηριώνεται.
- ◆ Τα ζυγιστικά έντυπα που υποβάλλονται στα ΣΔΑΕ συμπληρώνονται χειρόγραφα και με ελλιπή στοιχεία. Τις πλείστες φορές αναγράφεται η συνολική ποσότητα ελαστικών, χωρίς να αναγράφονται οι επιμέρους ποσότητες ανά κατηγορία ή ανά τεμάχιο, γεγονός που δυσχεραίνει την εξακρίβωση και ταυτοποίηση των στοιχείων με τα κουπόνια στο τελικό στάδιο του κύκλου διαχείρισης των αποβλήτων ελαστικών.
- ◆ Διαπιστώσαμε τη συσσώρευση τεράστιων ποσοτήτων χρησιμοποιημένων ελαστικών στη Τσιμεντοποιία Βασιλικού, για τα οποία, παρόλο ότι είχε εισπραχθεί το σχετικό τέλος, δεν είχαν τύχει διαχείρισης, ενώ είχαν περιληφθεί στις ποσότητες που αναφέρονταν στην

Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως να έτυχαν διαχείρισης. Επισημάναμε τους σοβαρούς κινδύνους που ελλοχεύει η συγκέντρωση τέτοιων μεγάλων ποσοτήτων ελαστικών.

- ◆ Διαφάνηκε ότι, για κάποια έτη, η ποσότητα ελαστικών που έτυχε διαχείρισης από την μονάδα διαχείρισης (Τσιμεντοποιία Βασιλικού) ήταν πολύ μεγαλύτερη από την ποσότητα ελαστικών που παραλήφθηκε από αυτή από τα ΣΔΑΕ, λόγω της παραλαβής, διαχρονικά, επιπλέον ποσοτήτων ελαστικών από εισαγωγείς και συλλογείς/μεταφορείς εκτός συλλογικών συστημάτων.
- ◆ Το Κράτος κατέβαλε το κόστος για τη μετακίνηση και ολοκληρωμένη διαχείριση αποβλήτων ελαστικών, τα οποία βρίσκονταν αποθηκευμένα στη βιομηχανική ζώνη Ιδαλίου και στον Άγιο Σωζόμενο και ενώ θα έπρεπε να ανακτήσει το κόστος αυτό από την εταιρεία που κατείχε τα ελαστικά, αυτό δεν έχει γίνει ακόμα.
- ◆ Παρατηρήσαμε αδυναμία σε ένα ΦΔ, όσον αφορά στην ανανέωση των συμφωνιών με τους παραγωγούς ελαστικών, μελών του συστήματος. Επίσης, προστέθηκαν νέα μέλη στον υπό αναφορά ΦΔ, για τα οποία το ΤΠ δεν είχε ενημερωθεί.

Εισηγηθήκαμε όπως το ΤΠ, ως η αρμόδια Αρχή, διενεργεί συστηματικούς ελέγχους στα ΣΔΑΕ για να διασφαλίζει ότι τηρούνται οι όροι αδειοδότησής τους και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτούς. Επίσης, να επαναξιολογηθεί ο τρόπος καταβολής του τέλους διαχείρισης των ελαστικών, ώστε να μην προκαταβάλλεται ολόκληρο το ποσό πριν την ολοκλήρωση της διαχείρισής τους.

Το ΤΠ μάς πληροφόρησε ότι οι συστάσεις μας θα ληφθούν υπόψη και θα εξεταστούν, καθώς επίσης και ότι θα ενημερωθούν σχετικά και τα συστήματα, ώστε να προβούν στη λήψη των κατάλληλων διορθωτικών μέτρων.

2. Εισαγωγή

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 15(1) των περί Στερεών και Επικίνδυνων Αποβλήτων (Διαχείριση Αποβλήτων Ελαστικών) Κανονισμών (ΚΔΠ 61/2011), πριν την έξοδο ελαστικών από τον λιμενικό χώρο, ο παραγωγός ελαστικών (που στην περίπτωση της Κύπρου είναι μόνο οι εισαγωγείς αφού σήμερα δεν υπάρχει εγχώρια παραγωγή) παρουσιάζει στην ΑΛΚ αποδεικτικά στοιχεία εκπλήρωσης των περιβαλλοντικών του υποχρεώσεων, ειδικά όσον αφορά στην καταβολή του περιβαλλοντικού τέλους.

Βάσει των πιο πάνω, ο παραγωγός ελαστικών, για την εκτελώνιση καινούργιων ελαστικών από τον λιμενικό χώρο, θα πρέπει να παρουσιάσει αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι συμβεβλημένος με ΦΔ και να καταβάλει στο σύστημα με το οποίο είναι συμβεβλημένος, το περιβαλλοντικό τέλος, που αντιστοιχεί στην ποσότητα των ελαστικών που έχει εισαγάγει. Ο ΦΔ είναι νομικό πρόσωπο, το οποίο συστήνεται από τους παραγωγούς ελαστικών προς τον σκοπό της οργάνωσης και λειτουργίας συλλογικού συστήματος διαχείρισης αποβλήτων ελαστικών, που αφορά στην οργάνωση, σε ατομική ή συλλογική βάση, των εργασιών συλλογής, μεταφοράς, προσωρινής αποθήκευσης, επαναχρησιμοποίησης και αξιοποίησης αποβλήτων ελαστικών.

Το περιβαλλοντικό τέλος, που διαφέρει ανάλογα με την κατηγορία ελαστικού και καλύπτει το κόστος συλλογής, μεταφοράς και τελικής διαχείρισής του, καθορίζεται από το ΣΔΑΕ και αναγράφεται στην άδεια λειτουργίας του συστήματος. Με βάση τον περί Αποβλήτων Νόμο του 2011 και των περί Στερεών και Επικίνδυνων Αποβλήτων (Διαχείριση Αποβλήτων Ελαστικών) Κανονισμών (ΚΔΠ 61/2011), ο Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (ΓΑΑΠ) παραχωρεί άδεια λειτουργίας ΣΔΑΕ.

Με την καταβολή του περιβαλλοντικού τέλους, ο παραγωγός ελαστικών παραλαμβάνει από το ΣΔΑΕ σχετική απόδειξη είσπραξης και αριθμό κουπονιών που εκδίδονται από το σύστημα. Για κάθε ελαστικό, για το οποίο έχει καταβληθεί το περιβαλλοντικό τέλος, αντιστοιχεί ένα κουπόνι, το οποίο ο εισαγωγέας παραχωρεί στο εκάστοτε συνεργείο ελαστικών όταν μεταπωλεί τα ελαστικά του.

Το περιβαλλοντικό τέλος μετακυλιέται στον τελικό καταναλωτή, με την αντικατάσταση καινούργιου ελαστικού στο όχημά του σε κάθε συνεργείο ελαστικών. Στη συνέχεια, τα συνεργεία ελαστικών παραδίδουν τα χρησιμοποιημένα ελαστικά μαζί με τα κουπόνια, με τα οποία αποδεικνύεται ότι το περιβαλλοντικό τέλος έχει καταβληθεί σε συλλογείς/μεταφορείς ελαστικών, που έχουν συνάψει συμφωνία με ΣΔΑΕ και έχουν την υποχρέωση να μεταφέρουν τα χρησιμοποιημένα ελαστικά σε αδειοδοτημένη εγκατάσταση, η οποία θα αναλάβει την τελική τους διαχείριση.

Η Τιμμεντοποιία Βασιλικού αποτελεί τη βασική μονάδα διαχείρισης και επεξεργασίας χρησιμοποιημένων ελαστικών στο τέλος του κύκλου της ζωής τους, όπου τα απόβλητα ελαστικών χρησιμοποιούνται ως πηγή ενέργειας για τις ανάγκες της μονάδας.

Ο συλλογέας/μεταφορέας συλλέγει, μεταφέρει και εκφορτώνει τα χρησιμοποιημένα ελαστικά σε χώρο που θα του υποδείξουν στην Τιμμεντοποιία Βασιλικού, στη συνέχεια αυτά ζυγίζονται και εκδίδεται το σχετικό ζυγολόγιο και δελτίο παραλαβής, στο οποίο καταγράφεται ως παραδοθείσα ποσότητα η ζυγισθείσα ποσότητα. Για την ολοκλήρωση της παραλαβής των χρησιμοποιημένων ελαστικών από πλευράς της Τιμμεντοποιίας Βασιλικού, ο συλλέκτης/μεταφορέας καταβάλλει ένα ποσό ανά τόνο ελαστικών που παραδόθηκε, βάσει τιμολογίου που εκδίδεται από την Τιμμεντοποιία

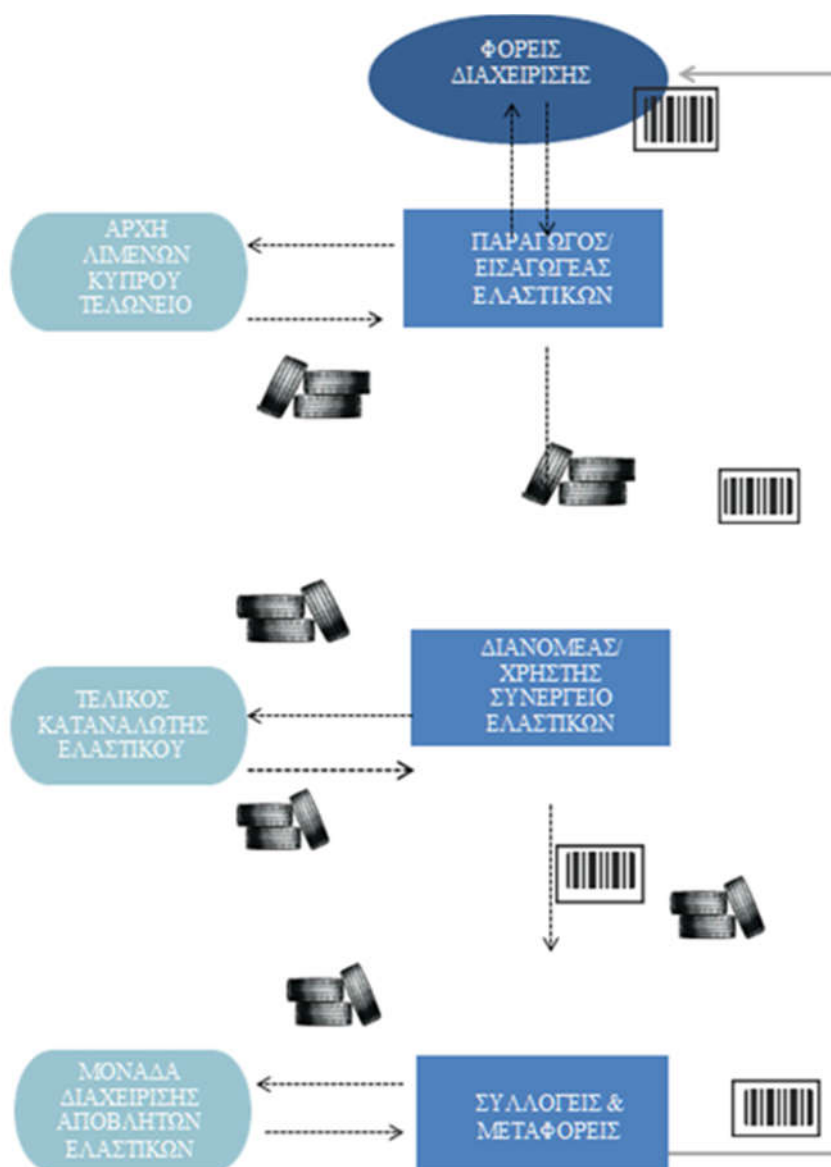
και κατά την εξόφληση του τιμολογίου αποστέλλεται στον συλλέκτη/μεταφορέα βεβαίωση αναφορικά με τις ποσότητες των χρησιμοποιημένων ελαστικών, που έτυχαν διαχείρισης.

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η συλλογή/μεταφορά ελαστικών δεν γίνεται από το ίδιο το σύστημα, αλλά από ανεξάρτητους συλλογείς/μεταφορείς με τους οποίους το σύστημα έχει συνάψει συμφωνία, εκδίδονται από τους συλλογείς/μεταφορείς τιμολόγια προς το σύστημα.

Για να ολοκληρωθεί ο κύκλος διαχείρισης των ελαστικών, τα κουπόνια, μαζί με τα αντίστοιχα ζυγιστικά έντυπα, που εκδόθηκαν από τη μονάδα διαχείρισης, θα πρέπει να καταλήξουν στο ΣΔΑΕ και να καταστραφούν.

Σχετικός διαγραμματικός σχεδιασμός ακολουθεί:

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΕΛΑΣΤΙΚΩΝ

Πηγή εικονιδίου ελαστικών: <http://clipart-library.com/tires-cliparts.html>

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 11(1) της ΚΔΠ 61/2011, οι επιθεωρητές που ορίζονται από τον Υπουργό ΓΑΑΠ, δυνάμει του άρθρου 44 του περί Αποβλήτων Νόμου (Ν.185(Ι)/2011), πραγματοποιούν τακτικούς και έκτακτους ελέγχους στα ατομικά ή συλλογικά συστήματα διαχείρισης αποβλήτων ελαστικών, σε παραγωγούς και διανομείς ελαστικών, ώστε να διαπιστώνεται κατά πόσο οι διεργασίες τους εκτελούνται σύμφωνα με τους υπό αναφορά Κανονισμούς.

Η Υπηρεσία μας αποφάσισε να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των διαδικασιών ελέγχου που διενεργεί το ΤΠ, ως η αρμόδια Αρχή και των ενεργειών του, στα ΣΔΑΕ, καθώς επίσης και τις δραστηριότητες των ΣΔΑΕ, τα οποία οργανώνονται από ΦΔ, όπως και πληροφορίες που είχε σχετικά με ανεξέλεγκτη απόρριψη ελαστικών.

Όσον αφορά στη διαχείριση των χρησιμοποιημένων αποβλήτων ελαστικών, στο πλαίσιο του ελέγχου μας, εξετάσαμε κατά πόσο η αρμόδια Αρχή, σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής των ελαστικών, εφαρμόζει τη σχετική ισχύουσα νομοθεσία, ώστε να μην προκαλείται επιπλέον οικονομική και περιβαλλοντική επιβάρυνση.

Συναφώς αναφέρουμε ότι, η Τιμεντοποιία Βασιλικού είχε καταθέσει σχετική μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για την εξασφάλιση άδειας έκλυσης βιομηχανικών εκπομπών. Λόγω του ότι δεν είχε εξασφαλίσει, μέχρι την ημέρα του ελέγχου, την πολεοδομική άδεια, εκτελεί τις ενέργειες καύσης ελαστικών διαμέσου της θυγατρικής της εταιρείας Enerco Energy Recovery Ltd. Η βασική εκτέλεση της δραστηριότητας της καύσης των αποβλήτων ελαστικών κοστολογείται στα €38 ανά τόνο υλικού διαχείρισης.

Στις 27.2.2020, τροποποιήθηκε η συμφωνία, ημερ. 18.1.2019, μεταξύ της Enerco Energy Recovery Ltd, της Τιμεντοποιίας Βασιλικού Δημόσια Εταιρεία Λτδ και E4C Ltd (συλλογικό ΣΔΑΕ), που αφορούσε στην αναπροσαρμογή του τέλους διαχείρισης (gate fee) αποβλήτων ολόκληρων ελαστικών σε €39 ανά τόνο από 1.3.2020 και σε €43 από 1.9.2020. Συναφώς αναφέρουμε ότι το ΤΠ, στις 22.10.2020 μας πληροφόρησε ότι η ίδια τιμή ισχύει και για το συλλογικό ΣΔΑΕ RTM Tyres Recycling Ltd.

Ο Υπουργός ΓΑΑΠ έχει, διαχρονικά, αδειοδοτήσει τα ακόλουθα ΣΔΑΕ οχημάτων όλων των τύπων:

α. RTM Tyres Recycling Co Ltd. Το συλλογικό ΣΔΑΕ, του οποίου ΦΔ είναι η εταιρεία «RTM Tyres Recycling Co Ltd» (ΜΚΟ), συστάθηκε και αδειοδοτήθηκε από τον Υπουργό ΓΑΑΠ, αρχικά στις 17.6.2011 και στη συνέχεια στις 8.5.2012 η άδεια του αντικαταστάθηκε με ημερομηνία λήξης στις 31.5.2015. Για την εξασφάλιση της άδειας λειτουργίας κατατέθηκε τραπεζική εγγύηση, ύψους €90.000, προς όφελος του Υπουργείου ΓΑΑΠ. Το σύστημα αιτήθηκε ανανέωση της άδειας λειτουργίας του στις 25.11.2014, αλλά εξ' αιτίας νομικών θεμάτων επί των όρων της άδειας λειτουργίας, παρατάθηκε η άδεια λειτουργίας του μέχρι και τις 31.12.2016 με σχετική τροποποιητική συμφωνία.

Όπως μας πληροφόρησε το ΤΠ, η άδεια του εν λόγω συστήματος ανανεώθηκε από τον Υπουργό ΓΑΑΠ στις 28.1.2021 και στους όρους της άδειας έχει τεθεί όρος για υποβολή εγγύησης για εκπλήρωση των υποχρεώσεων του συστήματος, ύψους €100.000, που αντιστοιχεί στο 25% του μέσου όρου του ετήσιου κόστους οργάνωσης και λειτουργίας του, για το 2018 και 2019.

β. E4C Ltd. Το συλλογικό ΣΔΑΕ, του οποίου ΦΔ είναι η εταιρεία «E4C Ltd» (ΜΚΟ), συστάθηκε και αδειοδοτήθηκε από τον Υπουργό ΓΑΑΠ στις 24.7.2012 (αρ. έγκρισης 50/2012) για περίοδο τεσσάρων χρόνων, με ημερομηνία λήξης στις 31.5.2016. Για την εξασφάλιση άδειας λειτουργίας

κατατέθηκε τραπεζική εγγύηση προς όφελος του Υπουργείου ΓΑΑΠ, ύψους €40.000. Το ΣΔΑΕ αιτήθηκε ανανέωση της άδειας λειτουργίας του στις 28.11.2015 και αυτή ανανεώθηκε στις 12.11.2016 (αρ. έγκρισης Ε3/2016), με ισχύ μέχρι τις 31.10.2020. Το ποσό της τραπεζικής εγγύησης που κατατέθηκε ανήλθε σε €50.000, ποσό που αναθεωρείται ετησίως από την αρμόδια Αρχή, με βάση τον κύκλο εργασιών του συστήματος κατά το προηγούμενο έτος. Όπως μας πληροφόρησε το ΤΠ, η άδεια του εν λόγω συστήματος ανανεώθηκε από τον Υπουργό ΓΑΑΠ στις 28.1.2021 και στους όρους της άδειας έχει τεθεί όρος για υποβολή εγγύησης, για εκπλήρωση των υποχρεώσεων του συστήματος, ύψους €90.000, που αντιστοιχεί στο 25% του μέσου όρου του ετήσιου κόστους οργάνωσης και λειτουργίας του, για το 2018 και 2019.

γ. NowGreen Ltd. Το συλλογικό ΣΔΑΕ, του οποίου ΦΔ είναι η εταιρεία NowGreen Ltd (ΜΚΟ), συστάθηκε και αδειοδοτήθηκε από τον Υπουργό ΓΑΑΠ στις 12.6.2016 (αρ. έγκρισης Ε4/2016), για περίοδο τεσσάρων χρόνων, με ημερομηνία λήξης στις 31.10.2020.

Η άδεια του εν λόγω συστήματος ανακλήθηκε στις 13.2.2018, μετά από επιστολή, ημερ. 7.2.2018, που στάλθηκε από τον Διευθυντή του ΤΠ στην πρώην Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου ΓΑΑΠ, στην οποία είχε εισηγηθεί όπως γίνει ανάκληση, για τον λόγο ότι αυτό λειτουργούσε κατά παράβαση ουσιωδών όρων της άδειας λειτουργίας του. Οι παραβάσεις αφορούσαν στα πιο κάτω:

- ◆ Προκειμένου να εξασφαλίσει συγκατάθεση λειτουργίας του συστήματος, το σύστημα είχε συνάψει συμφωνίες με αδειοδοτημένες εταιρείες για την περισυλλογή, μεταφορά, προσωρινή αποθήκευση και διαχείριση ελαστικών, τις οποίες υπέβαλε στον Διευθυντή του ΤΠ, οι οποίες δεν βρίσκονταν πλέον σε ισχύ.
- ◆ Τον Δεκέμβριο του 2016, το σύστημα είχε προχωρήσει παράνομα και χωρίς τη συγκατάθεση του ΤΠ, στην είσπραξη περιβαλλοντικού τέλους κατά την εκτελώνιση ελαστικών, πριν ακόμα εξασφαλίσει τη συγκατάθεση του Διευθυντή του ΤΠ για έναρξη των εργασιών, η οποία εκδόθηκε στις 18.1.2017.
- ◆ Είχαν γίνει αλλαγές στο καταστατικό της εταιρείας, για τις οποίες δεν είχε ενημερωθεί το ΤΠ.
- ◆ Το σύστημα δεν είχε υποβάλει στον Διευθυντή του Τμήματος έκθεση και στοιχεία για το πρώτο εξάμηνο λειτουργίας του.
- ◆ Από έρευνα που διεξήγαγε το Τμήμα διαφάνηκε ότι οι μέτοχοι της εταιρείας, τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή δεν ήταν παραγωγοί, δηλαδή εισαγωγείς ελαστικών στην αγορά και ως εκ τούτου η κατοχή μετοχών στην NowGreen Ltd, η οποία είναι ΜΚΟ, ήταν παράνομη.
- ◆ Οι επιθεωρητές του ΤΠ διαπίστωσαν σημαντικές ανεπάρκειες, όσον αφορά στα οικονομικά δεδομένα του συστήματος.

δ. M. Nicolaou Tyre and Wheel Service Ltd. Το ατομικό ΣΔΑΕ, M. Nicolaou Tyre and Wheel Service Ltd ήταν το μοναδικό ατομικό σύστημα που λειτουργούσε και αδειοδοτήθηκε από τον Υπουργό ΓΑΑΠ στις 4.7.2012 (αρ. έγκρισης 45/2012) για περίοδο τεσσάρων χρόνων, με ημερομηνία λήξης στις 30.6.2016. Οι δραστηριότητες του συστήματος εκτείνονταν στην Επαρχία Πάφου.

Μετά τη λήξη της άδειάς του, το υπό αναφορά ατομικό σύστημα δεν προχώρησε σε ανανέωσή της και ο εισαγωγέας συμβλήθηκε με συλλογικό σύστημα.

3. Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία

3.1 Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή

Ο έλεγχος διενεργήθηκε στο πλαίσιο των συνταγματικών αρμοδιοτήτων του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας και των προνοιών του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014).

Το άρθρο 116 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας ορίζει ότι ο Γενικός Ελεγκτής ελέγχει, εν ονόματι της Δημοκρατίας, όλες τις εισπράξεις και πληρωμές και όλους τους λογαριασμούς χρηματικών διαθεσίμων και άλλου ενεργητικού ή άλλων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει η Δημοκρατία ή που δημιουργούνται για λογαριασμό της. Για το σκοπό αυτό, ο Γενικός Ελεγκτής έχει δικαίωμα να επιθεωρεί και να ελέγχει όλα τα σχετικά βιβλία, αρχεία και καταστάσεις, καθώς και τους χώρους όπου φυλάγεται το πιο πάνω ενεργητικό. Επίσης, ο Γενικός Ελεγκτής ασκεί κάθε άλλη εξουσία ή εκτελεί οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα ή υποχρεώσεις που καθορίζονται ή του αναθέτονται διά Νόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 81 του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο των λογαριασμών της Δημοκρατίας.

Σύμφωνα με τον περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και περί του Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμο (Ν.38(Ι)/2014), ο ελέγχων λειτουργός κάθε κονδυλίου οφείλει να διασφαλίσει την ορθότητα και νομιμότητα των εισπράξεων και πληρωμών και την αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα και οικονομία της υλοποίησης του οικείου προϋπολογισμού στη βάση των αρχών της χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης (άρθρα 7(1) και 8).

Για τον σκοπό αυτό, η Ελεγκτική Υπηρεσία προχωρεί σε οικονομικούς και διαχειριστικούς ελέγχους, όπως και ελέγχους συμμόρφωσης Υπουργείων, Τμημάτων και Υπηρεσιών της Δημόσιας Υπηρεσίας και του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Ο περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμος (Ν.113(Ι)/2002) παρέχει σαφείς εξουσίες στον Γενικό Ελεγκτή να ζητά στοιχεία σε οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μορφής, επεξηγήσεις και πληροφορίες, γραπτές ή προφορικές που κατά την κρίση του μπορούν να τον υποβοηθήσουν στην εκτέλεση του έργου του.

3.2 Σκοπός του ελέγχου

Σκοπός του ελέγχου ήταν η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών ελέγχου που εφαρμόζει το ΤΠ, ως αρμόδια Αρχή και των ενεργειών του, στα ΣΔΑΕ.

Επιπρόσθετα, αξιολογήσαμε τις δραστηριότητες των ΣΔΑΕ, τα οποία οργανώνονται από τους ΦΔ, τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά, καθώς επίσης και τις πληροφορίες που είχαμε σε σχέση με ανεξέλεγκτη απόρριψη ελαστικών.

Όσον αφορά στη διαχείριση των χρησιμοποιημένων αποβλήτων ελαστικών, στο πλαίσιο του ελέγχου μας εξετάσαμε κατά πόσο η αρμόδια Αρχή, σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής των ελαστικών, εφαρμόζει τη νομοθεσία σε διεθνές, κοινοτικό και εθνικό επίπεδο, ώστε να μην προκαλείται επιπλέον οικονομική και περιβαλλοντική επιβάρυνση.

3.3 Μεθοδολογία

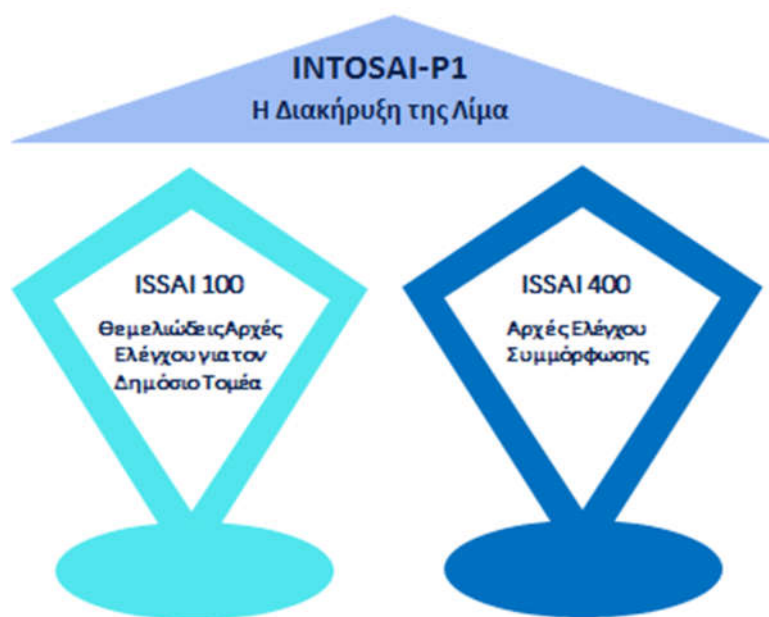
3.3.1 Πρότυπα ελέγχου

Σύμφωνα με το άρθρο 81(2) του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο, στη βάση διεθνών αναγνωρισμένων προτύπων ελέγχου που ο ίδιος αποφασίζει.

Όπως ρητά αναφέρεται στις Ελεγκτικές Οδηγίες που έχουν εκδοθεί από τον Γενικό Ελεγκτή, οι έλεγχοι της Ελεγκτικής Υπηρεσίας διεξάγονται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISAs) που εκδίδονται από τη Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC) και τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ISSAIs) που εκδίδει ο Διεθνής Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), ο οποίος είναι ένας αυτόνομος, ανεξάρτητος, μη-πολιτικοποιημένος Οργανισμός, με ειδικό συμβουλευτικό καθεστώς προς το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Τα Πρότυπα ISSAI διαχωρίζουν τους ελέγχους που διενεργούνται από τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα σε τρεις κατηγορίες, τους οικονομικούς ελέγχους ("financial audit"), τους ελέγχους συμμόρφωσης ("compliance audit") και τους διαχειριστικούς ελέγχους ("performance audit"). Για τους ελέγχους αυτούς υπάρχει αριθμός ελεγκτικών προτύπων που είναι κοινά, και αριθμός ελεγκτικών προτύπων που αφορούν ειδικά στην κάθε κατηγορία ελέγχου.

Η διενέργεια του παρόντος ελέγχου διέπεται κυρίως από τις διατάξεις των πιο κάτω Προτύπων:

Το θεμελιώδες πρότυπο INTOSAI-P1 ουσιαστικά καταγράφει αυτούσια τη Διακήρυξη, η οποία υιοθετήθηκε το 1977 από το Παγκόσμιο Συνέδριο του INTOSAI στη Λίμα του Περού ("The Lima Declaration"). Όπως στο ίδιο το Πρότυπο καταγράφεται, το έγγραφο αυτό θεωρείται η "Magna Carta" στην άσκηση εξωτερικού ελέγχου των κυβερνήσεων, καθώς έθεσε τα θεμέλια του δημόσιου ελέγχου. Η Διακήρυξη θέτει τα βασικά σημεία ελέγχου και τις βασικές αρχές για τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα που είναι αναγκαίες, ώστε να επιτευχθούν ανεξάρτητα και αντικειμενικά αποτελέσματα. Στο Πρότυπο αυτό ρητά εξηγείται ότι, κατά τον οικονομικό έλεγχο, αυτό που ελέγχεται είναι η νομιμότητα και κανονικότητα των συναλλαγών («The traditional task

of Supreme Audit Institutions is to audit the legality and regularity of financial management and of accounting»).

Το Πρότυπο ISSAI 100 παρουσιάζει τον ορισμό του ελέγχου του δημόσιου τομέα και παρέχει τις βασικές έννοιες, στοιχεία και αρχές (τόσο τις γενικές αρχές που σχετίζονται με τον έλεγχο όσο και τις αρχές που σχετίζονται με τις διάφορες φάσεις της διαδικασίας ελέγχου) που ισχύουν για όλους τους ελέγχους του δημόσιου τομέα.

Το Πρότυπο ISSAI 400 ορίζει τον έλεγχο συμμόρφωσης ως μια ανεξάρτητη εκτίμηση του κατά πόσο ένα δεδομένο θέμα είναι σύμφωνο με τις αρχές που έχουν οριστεί ως κριτήρια ελέγχου. Οι έλεγχοι αυτοί αποσκοπούν στην αξιολόγηση του κατά πόσο οι ενέργειες του ελεγχόμενου φορέα συνάδουν με τις αρχές ή κανόνες που τον διέπουν. Οι αρχές και κανόνες αυτοί μπορεί να αφορούν στη συμμόρφωση με διατάξεις των σχετικών Νόμων, Κανονισμών ή συμφωνιών ή με τις γενικές αρχές χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και συμπεριφοράς δημοσίων αξιωματούχων.

3.3.2 Ελεγκτική προσέγγιση

Ο παρών έλεγχος βασίστηκε σε στοιχεία και πληροφορίες που συλλέχθηκαν μέσω επισκόπησης εγγράφων, μελετών και αλληλογραφίας, προσωπικών συνεντεύξεων των αρμόδιων λειτουργών του ΤΠ και από επιτόπιες επισκέψεις στα εν ισχύ συλλογικά ΣΔΑΕ, υπό την παρουσία αρμόδιου λειτουργού του ΤΠ.

Τα ευρήματα του ελέγχου διαβιβάστηκαν για σχόλια στο ΤΠ, οι απόψεις του οποίου ενσωματώθηκαν στην παρούσα Έκθεση.

3.4 Κριτήρια ελέγχου

Για σκοπούς του ελέγχου συμμόρφωσης χρησιμοποιήθηκαν, ως αρχές και κανόνες, τα ακόλουθα:

- ◆ Ο περί Αποβλήτων Νόμος (Ν.185(Ι)/2011), (με την έναρξη ισχύος του καταργήθηκαν οι περί Στερεών και Επικίνδυνων Αποβλήτων Νόμοι του 2002 - 2011).
- ◆ Οι περί Στερεών και Επικίνδυνων Αποβλήτων (Διαχείριση Αποβλήτων Ελαστικών) Κανονισμοί (ΚΔΠ 61/2011).

4. Ευρήματα και συστάσεις

4.1 Παράλειψη σημαντικών πληροφοριών στην απόδειξη πληρωμής περιβαλλοντικού τέλους και στα κουπόνια που εκδίδονται

4.1.1 Συλλογικό ΣΔΑΕ RTM Tyres Recycling Co Ltd

α. Από την επιτόπια επίσκεψη που πραγματοποιήσαμε στο πιο πάνω σύστημα το 2017, εντοπίσαμε ότι, στην απόδειξη είσπραξης του περιβαλλοντικού τέλους που εκδίδει, δεν αναγράφονται αναλυτικά οι κατηγορίες και οι ποσότητες των ελαστικών.

Επίσης, τα κουπόνια του εν λόγω συστήματος εκδίδονται σε σύνηθες χαρτί και αναγράφεται σε αυτά η κατηγορία ελαστικών με διαφορετικό χρωματισμό, καθώς και το αντίστοιχο περιβαλλοντικό τέλος. Σε κάθε κουπόνι αποτυπώνεται γραμμωτός κώδικας, με μοναδική αρίθμηση, κάθε ελαστικού ανά κατηγορία, ώστε να μην υπάρχει η δυνατότητα επανέκδοσής του.

Κατά την επιστροφή τους στο σύστημα, το κάθε κουπόνι καταχωρίζεται στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων, με σάρωση του γραμμωτού κώδικα, ώστε να μην υπάρχει δυνατότητα διπλής εγγραφής και καταστρέφεται σε ειδικό χαρτοκόπτη.

Σύσταση: Να ζητηθεί από το σύστημα όπως, στην απόδειξη είσπραξης περιβαλλοντικού τέλους, να αναγράφονται αναλυτικά οι κατηγορίες και οι ποσότητες των ελαστικών, ώστε να διευκολύνεται ο έλεγχος και η παρακολούθηση. Επίσης, να ζητηθεί από το σύστημα όπως υιοθετήσει τη χρήση ανάγλυφου χαρτιού, για τη διασφάλιση της μοναδικότητας των κουπονιών.

β. Στο πλαίσιο του ελέγχου που διενεργήσαμε το 2017, παρακολουθήσαμε τις διαδικασίες έκδοσης και καταστροφής των κουπονιών και διαπιστώσαμε τα εξής:

- ♦ Από ανθρώπινο λάθος εύκολα μπορεί να απολεσθεί ή να μην καταστραφεί κάποιο κουπόνι, που ενδέχεται να επιφέρει οικονομική επιβάρυνση στον ΦΔ.
- ♦ Η μοναδική αρίθμηση του γραμμωτού κώδικα που αποτυπώνεται στο κάθε κουπόνι, ανά κατηγορία ελαστικού, καταδεικνύει τον αριθμό των ελαστικών που βρίσκονται εντός της αγοράς αλλά και των ποσοτήτων χρησιμοποιημένων αποβλήτων ελαστικών ανά κατηγορία που τελικά τυγχάνουν διαχείρισης, καθώς και τα στοιχεία του εισαγωγέα. Ωστόσο, δεν μπορεί να διασφαλιστεί η χρονική στιγμή επιστροφής του κουπονιού, αφού αυτό εξαρτάται από τις συνθήκες και τον φόρτο εργασίας του κάθε συνεργείου.
- ♦ Μέσω της βάσης δεδομένων, όπου καταχωρίζεται το κάθε κουπόνι κατά την έκδοση και την καταστροφή του, μπορεί εύκολα να εντοπιστεί και να διαπιστωθεί εάν τα ελαστικά έχουν ολοκληρώσει τον κύκλο ζωής τους. Ωστόσο, δεν μπορεί να διαπιστωθεί το στάδιο του κύκλου στο οποίο βρίσκεται το κουπόνι όταν είναι εντός της αγοράς.
- ♦ Κατά την καταστροφή των κουπονιών θα πρέπει να γίνεται διπλή ταυτοποίηση του μοναδικού κώδικα του κάθε κουπονιού, με το αντίστοιχο ζυγιστικό έντυπο που παραδίδεται από τη μονάδα διαχείρισης. Το πρόβλημα εντοπίζεται στο ότι στα

περισσότερα ζυγιστικά έντυπα αναγράφεται μόνο η συνολική ποσότητα ελαστικών που έτυχαν διαχείρισης, ανά κατηγορία, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να γίνει πλήρης ταυτοποίηση του κάθε κουπονιού.

Σύσταση: Να εξεταστούν οι πιο πάνω αδυναμίες από το ΤΠ και, αφού κριθεί απαραίτητο, να γίνουν οι απαραίτητες υποδείξεις προς το σύστημα.

4.1.2 Συλλογικό ΣΔΑΕ E4C Ltd

Στο πλαίσιο του ελέγχου που διενεργήσαμε στο πιο πάνω ΣΔΑΕ, παρακολουθήσαμε τις διαδικασίες έκδοσης και καταστροφής των κουπονιών και διαπιστώσαμε τα εξής:

α. Από ανθρώπινη αμέλεια εύκολα μπορεί να απολεσθεί ή να μην καταστραφεί κάποιο κουπόνι, που ενδέχεται να επιφέρει οικονομική επιβάρυνση στον ΦΔ.

β. Τα κουπόνια εκδίδονται σε ειδικό ανάγλυφο χαρτί και αναγράφουν την κατηγορία ελαστικού με αντίστοιχο διαφορετικό χρωματισμό, καθώς και το αντίστοιχο περιβαλλοντικό τέλος. Σε κάθε κουπόνι αποτυπώνεται γραμμωτός κώδικας, με μοναδική αρίθμηση για κάθε κατηγορία ελαστικού, ώστε να μην υπάρχει η δυνατότητα επανέκδοσής του.

γ. Κατά την επιστροφή των κουπονιών στο συλλογικό σύστημα, το κάθε κουπόνι καταχωρίζεται στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων επιστροφής, με σάρωση του γραμμωτού κώδικα, ώστε να μην υπάρχει δυνατότητα διπλής εγγραφής και καταστρέφεται σε ειδικό χαρτοκόπτη.

δ. Η μοναδική αρίθμηση του γραμμωτού κώδικα που αποτυπώνεται στο κάθε κουπόνι ανά κατηγορία ελαστικού, καταδεικνύει τον αριθμό των ελαστικών που βρίσκονται εντός της αγοράς αλλά και των ποσοτήτων χρησιμοποιημένων αποβλήτων ελαστικών ανά κατηγορία που τυγχάνουν διαχείρισης. Ωστόσο, δεν μπορεί να διασφαλιστεί η χρονική στιγμή επιστροφής του κουπονιού, καθώς αυτό εξαρτάται από τις συνθήκες και τον φόρτο εργασίας του κάθε συνεργείου.

ε. Από το σύστημα βάσης δεδομένων, στο οποίο καταχωρίζεται το κάθε κουπόνι κατά την έκδοση, μέχρι την καταστροφή του, μπορεί εύκολα να εντοπιστεί το κάθε κουπόνι και να διαπιστωθεί αν τα ελαστικά έχουν ολοκληρώσει τον κύκλο ζωής τους. Ωστόσο, δεν μπορεί να διαπιστωθεί το στάδιο του κύκλου στο οποίο βρίσκεται όταν είναι εντός της αγοράς.

στ. Στα περισσότερα ζυγιστικά έντυπα αναγράφεται μόνο η συνολική ποσότητα των ελαστικών που έτυχαν διαχείρισης ανά κατηγορία, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να γίνει πλήρης ταυτοποίηση του κάθε κουπονιού.

Σύσταση: Να εξεταστούν οι πιο πάνω αδυναμίες από το ΤΠ και, αφού κριθεί απαραίτητο, να γίνουν οι απαραίτητες υποδείξεις προς το σύστημα.

Γενική διαπίστωση είναι ότι, πέραν από την ποσότητα, δεν υπάρχουν στα κουπόνια πληροφορίες αναφορικά με τα στοιχεία του εισαγωγέα που παρέλαβε το ελαστικό ή το συνεργείο στο οποίο τελικά κατέληξε, ούτε η ημερομηνία διαχείρισής του.

4.2 Μη υποβολή ετήσιας έκθεσης και προγραμματισμού από τα συλλογικά ΣΔΑΕ

Με βάση τον Κανονισμό 10(1) των περί Στερεών και Επικίνδυνων Αποβλήτων (Διαχείριση Αποβλήτων Ελαστικών) Κανονισμών του 2011, οι παραγωγοί ελαστικών υποχρεούνται να καταρτίζουν και να υποβάλλουν στην αρμόδια Αρχή, το αργότερο μέχρι τον Μάρτιο του επόμενου έτους, λεπτομερή ετήσια έκθεση σχετικά με την εφαρμογή των συστημάτων ατομικής ή συλλογικής διαχείρισης αποβλήτων ελαστικών, τον τρόπο εκπλήρωσης των υποχρεώσεών τους που απορρέουν από τους υπό αναφορά Κανονισμούς και τον προγραμματισμό του συστήματος για τον επόμενο χρόνο.

Επίσης, με βάση τον Κανονισμό 10(2) των υπό αναφορά Κανονισμών, η αρμόδια Αρχή δύναται να ζητά διευκρινίσεις, τις οποίες θεωρεί απαραίτητες για την αξιολόγηση και τεκμηρίωση της ετήσιας έκθεσης. Αυτό αναφέρεται και στους όρους 12 και 15 των αδειών λειτουργίας των συλλογικών συστημάτων RTM Tyres Recycling Co Ltd και E4C Ltd, αντίστοιχα.

Επιπρόσθετα, ο Διευθυντής του ΤΠ μπορεί να ζητήσει την τροποποίηση, βελτίωση ή την αναθεώρηση της λειτουργίας του συστήματος, εάν από την ετήσια έκθεση διαπιστωθεί ότι απαιτείται η αποδοτικότερη λειτουργία του.

Επιπρόσθετα, στους όρους 11 και 14 των αδειών λειτουργίας που παραχωρήθηκαν στα συλλογικά ΣΔΑΕ RTM Tyres Recycling Co Ltd και E4C Ltd, αναφέρεται ότι η ετήσια έκθεση πρέπει να υποβάλλεται σε ηλεκτρονική μορφή και ότι ο ΦΔ υποχρεούται να υποβάλλει οποιανδήποτε άλλη πληροφορία του ζητηθεί από τον Διευθυντή του ΤΠ.

4.2.1 Συλλογικό Σύστημα RTM Tyres Recycling Co Ltd

Το πιο πάνω σύστημα δεν υπέβαλε, ουδέποτε, προγραμματισμό για τα επόμενα έτη προς τον Διευθυντή του ΤΠ.

Στις ετήσιες εκθέσεις που υποβλήθηκαν για τα έτη 2015 και 2016, τα στοιχεία παρατίθενται σύμφωνα με τους πρότυπους πίνακες και τις υποδείξεις της αρμόδιας Αρχής, όπως προβλέπεται στον σχετικό όρο της άδειας λειτουργίας. Ωστόσο, ορισμένα στοιχεία που παρατίθενται δεν επεξηγούνται επαρκώς.

Επίσης, δεν επισυνάφθηκε στις εν λόγω ετήσιες εκθέσεις το πρόγραμμα συλλογής και μεταφοράς του ΦΔ, μαζί με τυχόν προσφορές που προκηρύχθηκαν για τα συγκεκριμένα έτη, ούτε γίνεται αναφορά σε μέτρα που λήφθηκαν για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων ελαστικών και στο πρόγραμμα περιβαλλοντικής ενημέρωσης κατά τη διάρκεια του κατά περίπτωση έτους.

4.2.2 Συλλογικό ΣΔΑΕ E4C Ltd

Το πιο πάνω σύστημα, δεν υπέβαλε προς τον Διευθυντή του ΤΠ προγραμματισμό για τα έτη 2012-2015.

Οι ετήσιες εκθέσεις για τα έτη 2012 και 2013, που υποβλήθηκαν στο ΤΠ στις 31.1.2014, δεν ανταποκρίνονταν στους όρους αδειοδότησης και κρίνονται ανεπαρκείς και ελλιπείς. Επίσης, η ετήσια έκθεση για το 2012 υποβλήθηκε εκπρόθεσμα.

Συγκεκριμένα, τα στοιχεία που παρουσιάζονται δεν τεκμηριώνονται, ούτε επεξηγούνται, με αποτέλεσμα να μη μπορούν να εξαχθούν συνολικά ποσοτικά στοιχεία, όσον αφορά στη διαχείριση των

ελαστικών για τα συγκεκριμένα έτη. Επιπρόσθετα, δεν αναφέρονται αναλυτικά στοιχεία για τις εισαγωγές ελαστικών, ούτε και γίνεται αναφορά σε προγράμματα περιβαλλοντικής ενημέρωσης.

Ο Διευθυντής του ΤΠ, με επιστολή του, ημερ. 17.7.2014, κάλεσε το εν λόγω σύστημα όπως υποβάλει το συντομότερο και όχι αργότερα από τις 11.8.2014, μεταξύ άλλων, την ετήσια έκθεση σύμφωνα με το πρότυπο έντυπο που είχε σταλεί στο σύστημα, εσωκλείοντας όλα τα απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία. Ωστόσο, από τους φακέλους του αρχείου του ΤΠ, δεν φαίνεται ότι το υπό αναφορά σύστημα είχε συμμορφωθεί.

Οι ετήσιες εκθέσεις για τα έτη 2014 και 2015, είχαν διαμορφωθεί σύμφωνα με τους πρότυπους πίνακες και τις υποδείξεις της αρμόδιας Αρχής και τον σχετικό όρο 14 της άδειας λειτουργίας του συστήματος. Ωστόσο, ορισμένα στοιχεία παρουσιάζονται χωρίς επαρκή τεκμηρίωση και επεξηγήσεις. Επίσης, δεν επισυνάπτεται στις εν λόγω ετήσιες εκθέσεις το πρόγραμμα συλλογής και μεταφοράς του ΦΔ μαζί με τυχόν προσφορές που προκηρύχθηκαν για τα συγκεκριμένα έτη, ούτε γίνεται αναφορά στα μέτρα που λήφθηκαν για την πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων ελαστικών και στο πρόγραμμα περιβαλλοντικής ενημέρωσης.

Σύσταση: Η αρμόδια Αρχή, σε συνεργασία με τους ΦΔ των πιο πάνω συλλογικών ΣΔΑΕ, να εξετάσουν εκ νέου το περιεχόμενο των ετήσιων εκθέσεων που υποβάλλονται, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η τήρηση των απαιτούμενων προϋποθέσεων, σύμφωνα με τους όρους της άδειας λειτουργίας.

4.2.3 Ημερομηνίες υποβολής ετήσιων εκθέσεων από τα ΣΔΑΕ

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι ημερομηνίες υποβολής των ετήσιων εκθέσεων για τα έτη 2012–2018 από τα ατομικά και συλλογικά ΣΔΑΕ, σύμφωνα με στοιχεία που υποβλήθηκαν στην Υπηρεσία μας στο πλαίσιο του ελέγχου από το ΤΠ.

Πίνακας 1: Ημερομηνία υποβολής και έτος ετήσιας έκθεσης των ΣΔΑΕ.

Έτος	RTM Tyres Recycling Co Ltd	E4C Ltd	M. Nicolaou Tyre and Wheel Service Ltd	Nowgreen LTD
2012	4.3.2014	31.1.2014	9.10.2014	δεν υποβλήθηκε
2013	7.7.2014	31.1.2014	9.10.2014	»
2014	29.1.2016	δεν υποβλήθηκε	10.6.2016	»
2015	26.4.2016	25.10.2016	10.6.2016	»
2016	29.11.2017	16.3.2017	10.6.2016	»
2017	17.4.2018	3.5.2018	*Δ/Ε	»
2018	2.4.2019	13.3.2019	*Δ/Ε	»
2019	21.5.2020	20.3.2020	*Δ/Ε	ανάκληση άδειας 13.2.2018
2020	31.3.2021	εκκρεμεί	*Δ/Ε	»

* Το σύστημα δεν ήταν σε λειτουργία

Πηγή: Στοιχεία όπως υποβλήθηκαν από το ΤΠ

Όπως προκύπτει, σε κάποιες περιπτώσεις οι ετήσιες εκθέσεις δεν υποβλήθηκαν ή υποβλήθηκαν εκπρόθεσμα από τα υπό αναφορά ΣΔΑΕ.

4.3 Εποπτεία Τμήματος Περιβάλλοντος

4.3.1 Αξιολόγηση ετήσιων εκθέσεων

Μελετήσαμε εκτενώς τις ετήσιες εκθέσεις, που είχαν υποβληθεί στην αρμόδια Αρχή από τα συστήματα και τηρούνται στο αρχείο των συλλογικών ΣΔΑΕ, μέχρι το 2017.

Στο πλαίσιο αυτό, έγινε ταυτοποίηση των στοιχείων, ποσοτήτων και δυναμικότητας που καταγράφονταν στις ετήσιες εκθέσεις, επιβεβαιώθηκαν οι συνολικές ποσότητες τεμαχίων ανά έτος, ανά επωνυμία εισαγωγέα και ανά κατηγορία ελαστικού, σύμφωνα με το σύστημα βάσης δεδομένων του ΣΔΑΕ και διενεργήθηκε δειγματοληπτικός έλεγχος, ανά αριθμό απόδειξης, ώστε να επιβεβαιωθούν στοιχεία, όπως η ημερομηνία της απόδειξης, οι ποσότητες και το συνολικό ποσό που καταβλήθηκε.

Κατά τον έλεγχο, χαρτογραφήσαμε επίσης την πορεία της απόδειξης περιβαλλοντικού τέλους, έκδοσης κουπονιού, παραλαβής του ζυγιστικού εντύπου και καταστροφής του κουπονιού.

Στα πρώτα χρόνια λειτουργίας των συλλογικών ΣΔΑΕ, ο κύκλος διαχείρισης των αποβλήτων ελαστικών δεν επέβαλλε την ταυτοποίηση των ζυγιστικών εντύπων με τα κουπόνια, οπότε ο κύκλος των ελαστικών δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ολοκληρωμένος. Για διενέργεια του ελέγχου χρησιμοποιήσαμε την παραδοχή ότι η διάρκεια του κύκλου ζωής ενός ελαστικού υπολογίζεται σε τρία με τέσσερα χρόνια.

Με βάση τα πιο πάνω, διενεργήσαμε έλεγχο όσον αφορά στην αναλυτική πορεία ενός ελαστικού στον κύκλο διαχείρισής του, για πέντε τυχαίες περιπτώσεις αποδείξεων ανά έτος λειτουργίας (2012-2016) των συλλογικών ΣΔΑΕ RTM Tyres Recycling Co Ltd και E4C Ltd, από τον οποίο προέκυψαν τα ακόλουθα:

- ♦ Το 60% και το 55% των περιπτώσεων των συστημάτων RTM Tyres Recycling Co Ltd και E4C Ltd, αντίστοιχα, ολοκλήρωσαν τον κύκλο ζωής τους και τα κουπόνια επιστράφηκαν στο σύστημα. Αυτό δεν συνάδει με την επίτευξη του στόχου διαχείρισης του 100% των αποβλήτων ελαστικών. Σημειώνουμε ότι ο έλεγχος που διενεργήσαμε ήταν τυχαίος και δειγματοληπτικός και αφορούσε στα δύο πρώτα έτη λειτουργίας του συστήματος. Η καταγραφή των στοιχείων της κάθε απόδειξης ήταν ελλιπής και δεν διασφαλίζεται ότι η ολοκλήρωση του κύκλου της ζωής ενός ελαστικού συνάδει απαραίτητα με τη χρονολογία έκδοσης του αντίστοιχου κουπονιού.
- ♦ Όσον αφορά στην ταυτοποίηση των ποσοτήτων των τεμαχίων ελαστικών που έτυχαν διαχείρισης και καταγράφηκαν στα ζυγιστικά έντυπα, παρατηρήσαμε ότι, σε ποσοστό 10% και 20%, όσον αφορά στην RTM Tyres Recycling Co Ltd και E4C Ltd, αντίστοιχα, ο αριθμός των ελαστικών που έτυχαν διαχείρισης ήταν λανθασμένος.

4.3.2 Έλεγχος και επιθεωρήσεις

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 11 των περί Στερεών και Επικίνδυνων Αποβλήτων (Διαχείριση Αποβλήτων Ελαστικών) Κανονισμών του 2011, οι επιθεωρητές οι οποίοι ορίζονται από τον Υπουργό ΓΑΑΠ, πραγματοποιούν τακτικούς και έκτακτους ελέγχους στα ατομικά ή συλλογικά συστήματα

διαχείρισης αποβλήτων ελαστικών, σε παραγωγούς και διανομείς ελαστικών, για να διαπιστώσουν κατά πόσο οι διεργασίες τους εκτελούνται σύμφωνα με τους υπό αναφορά Κανονισμούς. Επίσης, κατά τη διενέργεια των πιο πάνω ελέγχων, ο επιθεωρητής δύναται να ασκεί όλα τα καθήκοντα και έχει όλες τις εξουσίες που παρέχονται σε αυτόν, δυνάμει του άρθρου 45 του περί Αποβλήτων Νόμου του 2011. Επιπρόσθετα, βάσει των όρων 12 και 15 των αδειών λειτουργίας των ΣΔΑΕ RTM Tyres Recycling Co Ltd και E4C Ltd, αντίστοιχα, το ΤΠ μπορεί να διεξάγει πρόσθετους ελέγχους και επιθεωρήσεις σε αυτά για την εξακρίβωση της λειτουργίας τους, σύμφωνα με τους όρους έγκρισης των αδειών τους.

Όπως διαπιστώσαμε, το ΤΠ προβαίνει σε ετήσιο έλεγχο και επιθεώρηση στα συλλογικά ΣΔΑΕ RTM Tyres Recycling Co Ltd και E4C Ltd. Επιπλέον, πραγματοποιούνται επιθεωρήσεις στα συλλογικά συστήματα και ενδεχομένως προκύπτουν και κάποιες οικονομικές επιβαρύνσεις που κρίνεται αναγκαίο να καταβληθούν από τον ΦΔ.

Στο πλαίσιο του ελέγχου, στις 9.12.2019 ζητήσαμε από το ΤΠ να μας ενημερώσει αναφορικά με τον αριθμό των ελέγχων που διενήργησε από το έτος 2012 μέχρι και σήμερα στα ΣΔΑΕ (συλλογικά και ατομικά), έτσι ώστε να επιβεβαιώνονται οι όροι αδειοδότησής τους, τα αποδεικτικά στοιχεία που τηρεί το Τμήμα σχετικά με τους ελέγχους αυτούς, καθώς και τα μέτρα συμμόρφωσης που λήφθηκαν. Το ΤΠ μάς ενημέρωσε στις 13.2.2020, ότι η πιο πάνω πληροφόρηση δεν είναι διαθέσιμη, αφού δεν τηρούνται στοιχεία. Στις 17.2.2020, ζητήσαμε από το ΤΠ, όπως μας ενημερώσει για την ημερομηνία του πιο πρόσφατου ελέγχου που διενήργησε στο κάθε ΣΔΑΕ και μας αποστείλει τα σχετικά παραστατικά που τηρούνται για τους ελέγχους αυτούς. Όπως πληροφορηθήκαμε στις 14.10.2020, το ΤΠ είχε προβεί σε ελέγχους σε συνεργεία ελαστικών που συνεργάζονται με τα συστήματα, όχι όμως στα ίδια τα συστήματα και ότι αυτά αποστέλλουν σε τακτική βάση (μηνιαία, ενώ προηγουμένως τριμηνιαία) κατάσταση με τις εισαγωγές των μελών τους.

Σύσταση: Το ΤΠ να τηρεί αποδεικτικά στοιχεία, αναφορικά με τους ελέγχους και τις επιθεωρήσεις που διενεργεί στα ΣΔΑΕ, με σκοπό να επιβεβαιώνει την τήρηση των όρων αδειοδότησής τους, καθώς και για να τεκμηριώνεται η διενέργεια επαρκών και αποτελεσματικών ελέγχων στα συστήματα. Επιπρόσθετα, το ΤΠ να προβαίνει, ανά τακτά χρονικά διαστήματα, στη διενέργεια ελέγχων στα συστήματα.

Το ΤΠ μάς πληροφόρησε ότι οι έλεγχοι προς τα συστήματα θα εντατικοποιηθούν.

4.4 Ανεπαρκής περιβαλλοντική ενημέρωση

Στους όρους 13 και 10 των αδειών λειτουργίας των συλλογικών συστημάτων RTM Tyres Recycling Co Ltd και E4C Ltd, αντίστοιχα, αναφέρεται ότι ο ΦΔ υποχρεούται να παρέχει στους χρήστες ελαστικών την απαραίτητη ενημέρωση σχετικά με:

- ◆ Τον ρόλο των χρηστών και διανομένων ελαστικών στη χωριστή συλλογή των αποβλήτων ελαστικών, στην επαναχρησιμοποίηση, στην ανακύκλωση ή άλλης μορφής αξιοποίηση των αποβλήτων ελαστικών.
- ◆ Τα διαθέσιμα στην Κυπριακή αγορά συστήματα διαχείρισης αποβλήτων.

- ◆ Τις ενδεχόμενες επιπτώσεις στο περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία, ως αποτέλεσμα της μη περιβαλλοντικά ορθολογικής διαχείρισης των αποβλήτων ελαστικών.

Επίσης, ο ΦΔ οφείλει να πραγματοποιεί πρόγραμμα περιβαλλοντικής ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού, που θα περιλαμβάνει προσχέδια μηνυμάτων, αφίσες, ενημερωτικά φυλλάδια κ.ά. και το οποίο θα πρέπει να υποβάλλει στην αρμόδια Αρχή, εντός έξι μηνών από την έναρξη της άδειας λειτουργίας του συστήματος.

Διαπιστώσαμε ότι οι ΦΔ δεν έχουν ετοιμάσει πρόσφατα έντυπο ενημερωτικό υλικό, που να διατεθεί στα συνεργεία ελαστικών προς ενημέρωση του κοινού, ενώ στο παρελθόν είχαν προβεί σε υποτυπώδη περιβαλλοντική ενημέρωση των συμβεβλημένων χρηστών. Συναφώς αναφέρουμε ότι τα προγράμματα περιβαλλοντικής ενημέρωσης, τα οποία οι ΦΔ παρουσίασαν σε έκθεση προς την αρμόδια Αρχή, κρίνονται ελλιπή και ανεπαρκή και δεν φαίνεται να ικανοποιούν τους όρους αδειοδότησής τους.

Σύσταση: Το ΤΠ να ζητήσει από τους ΦΔ, όπως ετοιμάζουν ενημερωτικό έντυπο με επικαιροποιημένο υλικό για το κοινό, που να διατίθενται σε συνεργεία ελαστικών, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η τήρηση των σχετικών όρων των αδειών λειτουργίας των ΣΔΑΕ. Επίσης, να ζητηθεί όπως το πρόγραμμα περιβαλλοντικής ευθύνης παρουσιάζεται ενδελεχώς στις ετήσιες εκθέσεις που υποβάλλουν τα ΣΔΑΕ στο ΤΠ.

4.5 Μη επαρκής τήρηση μητρώων και σχετικού αρχείου από τα ΣΔΑΕ

Στους όρους 10 και 13 της άδειας λειτουργίας των συλλογικών ΣΔΑΕ RTM Tyres Recycling Co Ltd και E4C Ltd, αντίστοιχα, αναφέρεται ότι ο ΦΔ οφείλει να τηρεί μητρώο για τουλάχιστον πέντε και τέσσερα χρόνια, αντίστοιχα, σε σχέση με τα ελαστικά που τοποθετούνται στην αγορά ανά παραγωγό που συμμετέχει στο συλλογικό ΣΔΑΕ, όπως επίσης και στοιχεία για τα είδη και τις ποσότητες ελαστικών που τοποθετούνται συλλογικά από τα μέλη του συστήματος.

Επίσης, στον όρο 13 της άδειας λειτουργίας του ΣΔΑΕ E4C Ltd αναφέρεται ότι ο ΦΔ οφείλει να τηρεί μητρώο σχετικά με τα μέλη του και τις ετήσιες ποσότητες εισαγωγών ελαστικών, τα ποσοστά ανάκτησης ανά κατηγορία ελαστικών (σε σχέση με τα κουπόνια που εκδίδει) και στοιχεία για τον τρόπο διαχείρισής τους. Πρέπει επίσης να τηρεί αρχείο με αποδείξεις, οι οποίες να είναι υπογραμμένες και πλήρως αιτιολογημένες με λεπτομερή στοιχεία (π.χ. δελτία παραλαβής κ.ά.) από την αδειοδοτημένη εταιρεία, η οποία διαχειρίστηκε τα απόβλητα ή αντίγραφο πιστοποιητικού που να δηλώνει την ανάκτηση/ανακύκλωση/διάθεση με περιβαλλοντικά ορθολογικό τρόπο.

Σημειώνουμε ότι, τα απόβλητα ελαστικών που εξάγονται από την Κυπριακή Δημοκρατία προς άλλο Κράτος Μέλος ή εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης προσμετρούνται ως ανακτηθέντα ή ανακυκλωμένα ή επαναχρησιμοποιήσιμα ή για ανάκτηση ενέργειας, αναλόγως του σκοπού εξαγωγής τους. Από τον υπολογισμό των ποσοστών ανάκτησης εξαιρούνται τα απόβλητα ελαστικά, τα οποία προκύπτουν από διεργασίες ανακύκλωσης οχημάτων στο τέλος του κύκλου ζωής τους.

Από τον έλεγχο που διενεργήσαμε στο συλλογικό σύστημα E4C Ltd, διαπιστώσαμε πως, παρά το ότι συστάθηκε από το 2012, το σχετικό αρχείο, που αφορά στα ποσοστά ανάκτησης, δημιουργήθηκε κατά το 2015, κατόπιν υπόδειξης της αρμόδιας Αρχής. Επίσης, διαπιστώσαμε ότι, ενώ διενεργείται έλεγχος από το ΤΠ, όσον αφορά στην τήρηση μητρώων και σχετικού αρχείου, αυτός δεν τεκμηριώνεται.

Σύσταση: Το ΤΠ οφείλει να διασφαλίζει, μέσω τεκμηριωμένων ελέγχων του, ότι ο ΦΔ τηρεί αρχείο με αποδείξεις, οι οποίες πρέπει να είναι υπογραμμένες και πλήρως αιτιολογημένες με λεπτομερή στοιχεία, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα.

4.6 Μέλη και δικαίωμα συμμετοχής σε συλλογικό ΣΔΑΕ

Δικαίωμα συμμετοχής σε συλλογικό ΣΔΑΕ έχει ο κάθε ενδιαφερόμενος παραγωγός ελαστικών, δεδομένου ότι έχει υπογράψει σχετική σύμβαση προσχώρησης, σύμφωνα με την οποία θεωρείται μέλος του συστήματος. Κάθε μέλος παραγωγός υποχρεούται να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, όπως αυτές αναφέρονται στον οικείο Νόμο. Μετά την ένταξή τους στο σύστημα, ο ΦΔ αναλαμβάνει την ευθύνη των παραγωγών - μελών του, όπως αυτές προκύπτουν από τον οικείο Νόμο.

Σύμφωνα με τους όρους άδειας λειτουργίας του ΦΔ E4C Ltd, το κάθε μέλος δεσμεύεται να παραμείνει στο συλλογικό σύστημα για τουλάχιστον δύο συνεχόμενα έτη και δεν μπορεί να συμμετέχει ταυτόχρονα σε άλλο αδειοδοτημένο συλλογικό σύστημα, κάτι που δεν ισχύει για τον ΦΔ, RTM Tyres Recycling Co Ltd.

Η επιβολή τέλους εγγραφής μελών εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του ΦΔ.

Όπως πληροφορηθήκαμε, υπάρχουν παραγωγοί ελαστικών που επιθυμούν και συμμετέχουν και στα δύο συστήματα, γεγονός που δυσχεραίνει την εποπτεία που ασκεί το ΤΠ στα συστήματα αυτά.

Σύσταση: Το ΤΠ, κατά την ανανέωση της άδειας λειτουργίας των συλλογικών ΣΔΑΕ, να περιλάβει στους όρους αδειοδότησης περιορισμό, ώστε ο κάθε παραγωγός να συμμετέχει μόνο σε ένα σύστημα.

Το ΤΠ μάς πληροφόρησε ότι δεν έκρινε απαραίτητη την προσθήκη του υπό αναφορά όρου, αφού αυτό είναι ήδη μέρος της συμφωνίας των συστημάτων.

4.7 Τοποθέτηση ελαστικών στην αγορά

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 15 των περί Στερεών και Επικίνδυνων Αποβλήτων (Διαχείριση Αποβλήτων Ελαστικών) Κανονισμών του 2011, πριν την έξοδο ελαστικών από τον λιμενικό χώρο, ο παραγωγός παρουσιάζει στην Αρχή Λιμένων Κύπρου (ΑΛΚ) αποδεικτικά στοιχεία εκπλήρωσης των περιβαλλοντικών του υποχρεώσεων, ειδικά όσον αφορά στην καταβολή του περιβαλλοντικού τέλους, βάσει των οδηγιών που εκδίδει η Αρχή για τον σκοπό αυτό.

Επισημαίνουμε ότι, με την ιδιωτικοποίηση του εμπορικού Τμήματος του λιμανιού Λεμεσού, η ΑΛΚ μετατράπηκε, από διαχειριστής του λιμανιού, σε ρυθμιστή, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η λήψη των απαραίτητων πληροφοριών, σε σχέση με τα ελαστικά που διακινούνται.

Ως αποτέλεσμα, δεν διενεργείται πλέον έλεγχος ότι, οι παραγωγοί ελαστικών, πριν την έξοδο των ελαστικών από τον λιμενικό χώρο, έχουν διευθετήσει τις υποχρεώσεις τους αναφορικά με την καταβολή του περιβαλλοντικού τέλους, όπως προνοεί και ο υπό αναφορά Κανονισμός.

Η αδυναμία αυτή θα πρέπει να απασχολήσει την αρμόδια Αρχή, ώστε να εξευρεθούν εναλλακτικοί τρόποι που να διασφαλίζουν ότι, για όλα τα ελαστικά που εισέρχονται στη Δημοκρατία καταβάλλεται το νενομισμένο περιβαλλοντικό τέλος.

Αντιλαμβανόμαστε το γεγονός ότι μεγάλες ποσότητες ελαστικών από εισαγόμενα αυτοκίνητα, οι οποίες δεν καταγράφονται κατά την εισαγωγή τους στην Κύπρο και όταν χρειαστεί να αντικατασταθούν, βρίσκονται εντός της αγοράς χωρίς να έχει προπληρωθεί για αυτά το ανάλογο περιβαλλοντικό τέλος διαχείρισής τους, θα πρέπει να προβληματίσει το ΤΠ.

Επισημαίνουμε ότι, η μη καταβολή περιβαλλοντικού τέλους συνεπάγεται τη μείωση των εσόδων των ΣΔΑΕ από περιβαλλοντικά τέλη και ενθαρρύνει την ανεξέλεγκτη απόρριψη αποβλήτων ελαστικών, με αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, αφού οι παραγωγοί που δεν κατέβαλαν το περιβαλλοντικό τέλος, δεν εξασφάλισαν αντίστοιχα κουπόνια, για χρήση κατά την τελική διαχείριση των αποβλήτων ελαστικών.

Σχετικά με το θέμα αυτό, τέθηκαν και ερωτήματα, στις 13.2.2019, από τον Βουλευτή κ. Χαράλαμπο Θεοπέμπτου, για το αν η κυβέρνηση είναι ενήμερη ότι, με τη συμφωνία ιδιωτικοποίησης των λιμανιών, οι ανακυκλωτές δεν είναι σε θέση να συλλέγουν στοιχεία αναφορικά με το πότε και ποιος έχει εισαγάγει ελαστικά και ότι ως εκ τούτου δυσχεραίνεται η διαδικασία της ανακύκλωσης ελαστικών. Οι Υπουργοί Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, Οικονομικών και ΓΑΑΠ απάντησαν στις 21.3.2019, 23.5.2019 και 24.7.2019, αντίστοιχα, ως ακολούθως:

α. Η τέως Υπουργός Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων ανέφερε ότι το θέμα αυτό είχε συζητηθεί πολλές φορές και αποφασίστηκε όπως η ΑΛΚ, σε συνεργασία με το ΤΠ, διερευνήσουν κατά πόσον τα φορτία ελαστικών που εισάγονται στο λιμάνι μπορούν να καταγράφονται ξεχωριστά στο Port Community System (PCS). Επίσης, ανέφερε όπως το ΤΠ θα πρέπει να προχωρήσει στις απαραίτητες ενέργειες για την τροποποίηση, αναβάθμιση ή και πιθανή αντικατάσταση του λογισμικού του συστήματος, ώστε να λαμβάνει τα σχετικά στοιχεία από το PCS απευθείας. Η τέως Υπουργός ανέφερε επίσης ότι η επίλυση του θέματος εμπίπτει και παραμένει αποκλειστικά στις αρμοδιότητες του ΤΠ, σε συντονισμό με την ΑΛΚ, όσον αφορά στις ρυθμίσεις που αφορούν το PCS.

β. Ο τέως Υπουργός Οικονομικών, ανέφερε ότι το θέμα αυτό δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες του Υπουργείου του, όμως το Τμήμα Τελωνείων αποστέλλει στο ΤΠ, κατόπιν αιτήματός του, μηνιαίες καταστάσεις του μηχανογραφημένου συστήματος «ΘΗΣΕΑΣ» σε ηλεκτρονική μορφή, σχετικά με τα στοιχεία των εισαγωγών ελαστικών από τρίτες χώρες στην Κύπρο, περιλαμβανομένων και των ονομάτων των εισαγωγέων. Επίσης, ανέφερε ότι το Τμήμα Τελωνείων πληροφόρησε τα εμπλεκόμενα Τμήματα ότι μπορεί να συνδράμει στην προσπάθεια είσπραξης του περιβαλλοντικού τέλους κατά την εισαγωγή ελαστικών από τρίτες χώρες, νοουμένου ότι μια τέτοια ενέργεια ρυθμιστεί νομοθετικά.

γ. Ο Υπουργός ΓΑΑΠ ανέφερε ότι, πριν την ιδιωτικοποίηση των λιμανιών, οι εισαγωγείς ελαστικών έπρεπε να παρουσιάζουν στην ΑΛΚ απόδειξη πληρωμής του περιβαλλοντικού τέλους για να μπορέσουν να παραλάβουν τα εμπορεύματά τους από την Αρχή και ότι μετά την ιδιωτικοποίηση του λιμανιού, ο έλεγχος αυτός δεν πραγματοποιείται. Ανέφερε επίσης ότι, για να εξομαλυνθεί το πρόβλημα αυτό, το ΤΠ διενεργεί ελέγχους στους εισαγωγείς ελαστικών μετά την εκτελώνισή τους, στη βάση πληροφοριών που λαμβάνει από το λογισμικό πρόγραμμα της ΑΛΚ, αφού εξασφάλισε τη σχετική πρόσβαση από το Τμήμα Τελωνείων και σε συνεργασία με τα συλλογικά ΣΔΑΕ.

Σύσταση: Το ΤΠ να επιλύσει οριστικά το πρόβλημα που προέκυψε με την ιδιωτικοποίηση του εμπορικού τμήματος του λιμανιού Λεμεσού, με τρόπο που να διασφαλίζει ότι δεν εξέρχονται από τον λιμενικό χώρο ελαστικά για τα οποία δεν έχει καταβληθεί το σχετικό περιβαλλοντικό τέλος στα συστήματα.

Το ΤΠ μάς πληροφόρησε ότι είναι σε επαφή με το Τμήμα Τελωνείων και βρίσκεται στα τελικά στάδια, ώστε να εξευρεθεί τρόπος ελέγχου των ελαστικών κατά την είσοδό τους στη Δημοκρατία.

4.8 Ζυγιστικά έντυπα

Όταν ο κύκλος ζωής των ελαστικών φτάσει στο τέλος του, οι συμβεβλημένοι μεταφορείς με τα συλλογικά ΣΔΑΕ έχουν υποχρέωση να τα συλλέξουν από τα συνεργεία ελαστικών και να τα μεταφέρουν στη μονάδα διαχείρισης (Τσιμεντοποιία Βασιλικού) , όπου ζυγίζονται οι ποσότητες των χρησιμοποιημένων αποβλήτων ελαστικών που παραλαμβάνονται και συμπληρώνεται σχετικό ζυγιστικό έντυπο, στο οποίο αναγράφεται η ποσότητα σε τόνους, που θα τύχει τελικής διαχείρισης.

Παρατηρήσαμε αδυναμία στα συστήματα στο εν λόγω στάδιο του κύκλου των ελαστικών, εφόσον τα ζυγιστικά έντυπα συμπληρώνονται χειρόγραφα και με ελλιπή στοιχεία. Τις πλείστες φορές αναγράφεται η συνολική ποσότητα που ζυγίζεται, χωρίς να αναγράφονται οι ποσότητες ελαστικών ανά κατηγορία ή ανά τεμάχιο, γεγονός που δυσχεραίνει την εξακρίβωση και ταυτοποίηση των στοιχείων με τα κουπόνια, στο τελικό στάδιο του κύκλου διαχείρισης των αποβλήτων ελαστικών.

Επισημαίνουμε ότι, από την πιο πάνω αδυναμία προκύπτουν σημαντικοί κίνδυνοι, αφού παρέχεται η ευχέρεια στους μεταφορείς και τη μονάδα διαχείρισης να παραποιήσουν στοιχεία, παρουσιάζοντας αυξημένες ποσότητες ελαστικών, προκειμένου να επωφεληθούν οικονομικά.

Σύσταση: Το ΤΠ, σε συνεργασία με τα συλλογικά ΣΔΑΕ, να μελετήσουν και να προβούν στη λήψη κατάλληλων μέτρων, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι οι ποσότητες που ζυγίζονται και τελικά διαχειρίζονται είναι οι πραγματικές και μπορούν να ταυτοποιηθούν με τα αντίστοιχα κουπόνια.

4.9 Στοιχεία αποβλήτων ελαστικών

Στον Πίνακα 2 που ακολουθεί παρουσιάζονται οι ποσότητες ελαστικών που εισάχθηκαν στην Κύπρο κατά τα έτη 2013-2018, σύμφωνα με στοιχεία που εξασφάλισαμε από τη Στατιστική Υπηρεσία.

Τα αντίστοιχα στοιχεία που εξασφαλίσαμε από το ΤΠ, βάσει σχετικού αρχείου που τηρεί και από στοιχεία που αποστέλλονται από τα υφιστάμενα ΣΔΑΕ, παρουσιάζονται στον Πίνακα 3.

Πίνακας 2: Ετήσιες ποσότητες εισαγωγής ελαστικών – Στατιστική Υπηρεσία.

Έτος	4011-New pneumatic tyres of rubber		4012-Retreaded/used pneumatic tyres of rubber		Solid or cushion tyres	
	Τεμάχια	Αξία (€)	Τεμάχια	Αξία (€)	Καθαρή Μάζα (kg)	Αξία (€)
2013	664.952	30.362.405	19.332	262.359	4.557	12.351
2014	774.289	33.061.686	12.322	205.866	8.504	26.426
2015	826.239	33.636.430	8.535	112.806	16.356	64.130
2016	871.514	33.305.970	71	2.177	36.325	113.335
2017	908.308	36.302.109	56	750	26.201	97.667
2018	877.525	35.896.713	115	383	34.234	99.477

Πίνακας 3: Ετήσιες ποσότητες εισαγωγής ελαστικών – Τμήμα Περιβάλλοντος.

Παγκύπρια συνολική ετήσια ποσότητα εισαγωγής ελαστικών από στοιχεία των ΣΔΑΕ RTM Tyres Recycling Co Ltd, E4C Ltd, **M. Nicolaou Tyre and Wheel Service Ltd, *NOWGREEN LTD		
Έτος	Τεμάχια	Βάρος (tn)
2013	743.278	8.036,93
2014	833.988	9.260,47
2015	835.142	9.637,74
2016	855.363	16.573,92
2017	795.014	8.852,79
2018	768.165	9.144,00

* Ανάκληση άδειας λειτουργίας 13.2.2018

** Η άδεια λειτουργίας έληξε στις 30.6.2016 και δεν ανανεώθηκε

Πηγή: Τμήμα Περιβάλλοντος

Όπως προκύπτει, τα στοιχεία στους δύο πίνακες δεν ταυτίζονται απόλυτα ως προς τις ποσότητες εισαγωγής ελαστικών, κάτι που καταδεικνύει την ανάγκη περαιτέρω αξιολόγησης της ορθότητας των στοιχείων που καταγράφονται.

Στον Πίνακα 4 πιο κάτω, παρουσιάζονται οι ποσότητες ελαστικών, σε βάρος (tn), που έτυχαν διαχείρισης, ο τρόπος διαχείρισής τους, η ποσότητα ελαστικών που εξάχθηκαν και η ποσότητα που παρέμεινε ως απόθεμα αποβλήτων ανά έτος από το 2013-2018. Τα στοιχεία αυτά λήφθηκαν από το σχετικό αρχείο που τηρεί το ΤΠ, το οποίο ενημερώνεται από τα στοιχεία των εν ισχύ ΣΔΑΕ.

Πίνακας 4: Ετήσιες ποσότητες εισαγωγής, διαχείρισης και εξαγωγής ελαστικών.

Παγκύπρια συνολική ετήσια ποσότητα εισαγωγής ελαστικών σε βάρος, τρόπος διαχείρισης και αποθέματα από στοιχεία των συστημάτων RTM Tyres Recycling Co Ltd, E4C Ltd, M. Nicolaou Tyre and Wheel Service Ltd						
Έτη	2013 (tn)	2014 (tn)	2015 (tn)	2016 (tn)	2017 (tn)	2018 (tn)
Παγκύπρια εισαγωγή	8.036,93	9.260,47	9.637,74	16.573,92	8.852,79	9.144,00
ΣΥΛΛΟΓΗ						
Ελαστικά που συλλέχθηκαν	3.544,19	9.392,61	6.629,03	8.819,00	7.046,00	8.727,00
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ						
Προς κοκκοποίηση – P.LO	93,79	2.746,39	654,98	(1)	813,46	(2)
Προς καύση-Τσιμεντοποιία Βασιλικού	2.661,64	4.920,67	6.690,76	*	*	*
ΕΞΑΓΩΓΕΣ						
Εξαγωγή ως απόβλητο	105,62	719,80	0,00	3.676,00	1.010,00	0,00
Εξαγωγή ως προϊόν	85,34	0,71	7,49	*	*	*
ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ						
Απόθεμα αποβλήτων στο τέλος του χρόνου	668,50	1.831,90	1.245,09	*	*	*

(1) Δεν μεταφέρθηκαν ποσότητες, η εγκατάσταση P.LO υπολειπόμενη.

(2) Τα συστήματα δεν μετέφεραν ελαστικά στη P.LO

* Δεν υποβλήθηκε σχετική πληροφόρηση από το ΤΠ

Πηγή: Τμήμα Περιβάλλοντος

Όπως μας πληροφόρησε το ΤΠ, η μονάδα διαχείρισης P.LO. δεν παρέλαβε ελαστικά από τα συστήματα RTM Tyres & Recycling Co Ltd και M.Nicolaou Tyre and Wheel Service Ltd, κατά το 2018.

Στον Πίνακα 5 που ακολουθεί, παρουσιάζονται στοιχεία παραλαβών και διαχείρισης αποβλήτων ελαστικών των ατομικών και συλλογικών ΣΔΑΕ από την Τσιμεντοποιία Βασιλικού για τα έτη 2011 - 2018.

Πίνακας 5: Διαχείριση αποβλήτων ελαστικών.

Έτος	Παραλαβές (tn)	Κατανάλωση (tn)	Διαφορά από/προς απόθεμα (tn)	Απόθεμα στις 31/12 (tn)
2011	27	-	27	-
2012	2358	-	2.358	-
2013	57	-	57	-
2014	146	10.325	-10.179	-
2015	6.716	12.078	-5.362	-
2016	9.154	4.300	4.854	11.500-13.500
2017	7.322	5.428	1.894	12.200
2018	10.792	7.560	3.232	12.000

Πηγή: Τμήμα Περιβάλλοντος

Όπως μας ανέφερε το ΤΠ, σε αλληλογραφία του, ημερ. 27.9.2017, οι παραλαβές των συστημάτων για τα έτη 2011–2016, αντιστοιχούν σε ζυγίσματα στην κεντρική γεφυροπλάστιγγα. Επίσης, επιπλέον ποσότητες είχαν παραληφθεί διαχρονικά από εισαγωγείς και συλλογείς/μεταφορείς εκτός συστημάτων και ότι το απόθεμα του 2016 υπολογίστηκε, βάσει της ογκομέτρησης που διεξήγαγε εξωτερικός συνεργάτης, περί τα τέλη του έτους, στη βάση του ειδικού βάρους για ολόκληρα και τεμαχισμένα ελαστικά από βιβλιογραφία και εσωτερικές μετρήσεις.

Στις 13.2.2020, το ΤΠ μας απέστειλε σχετική πληροφόρηση για τα έτη 2017-2018, ωστόσο, στις 22.10.2020, το ΤΠ, με σχετική του επιστολή, μας ενημέρωσε με διαφορετικές ποσότητες που παρέλαβε η Τσιμεντοποιία Βασιλικού από τα συστήματα RTM, E4C και M.Nicolaou, για τα έτη 2015-2018, βάσει πληροφόρησης που έλαβε από την υπό αναφορά εταιρεία. Όπως διαφαίνεται, το ΤΠ δεν προβαίνει σε επιτόπιο έλεγχο, στην Τσιμεντοποιία Βασιλικού, για επιβεβαίωση της ορθότητας των πληροφοριών που αποστέλλονται από αυτή, σε σχέση με την ποσότητα ελαστικών που παραλαμβάνονται, τυγχάνουν διαχείρισης και παραμένουν ως απόθεμα.

Από τον πιο πάνω πίνακα, διαφαίνεται ότι, κατά τα έτη 2014 και 2015, η ποσότητα ελαστικών που έτυχε διαχείρισης από την Τσιμεντοποιία Βασιλικού ήταν πολύ μεγαλύτερη από την ποσότητα ελαστικών που παραλήφθηκε από τα ΣΔΑΕ. Όπως ενημερωθήκαμε από το ΤΠ, αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι παραλαμβάνονταν, διαχρονικά, επιπλέον ποσότητες από εισαγωγές και συλλογείς/μεταφορείς εκτός ΣΔΑΕ.

Από επίσκεψή μας στις εγκαταστάσεις της Τσιμεντοποιίας Βασιλικού, διαπιστώσαμε ότι βρίσκονταν τεράστιοι όγκοι γυαλιού και ελαστικών, που παραλήφθηκαν από την Τσιμεντοποιία για διαχείριση και για τα οποία καταβλήθηκε το σχετικό τέλος.

Σύσταση: Το ΤΠ να διασφαλίσει, μέσω της διενέργειας επιτόπιων ελέγχων, ότι η Τσιμεντοποιία Βασιλικού διαχειρίζεται πλήρως, το συντομότερο δυνατόν, τα απόβλητα ελαστικών που παραλαμβάνει από τα ΣΔΑΕ για την αποτελεσματική διαχείρισή τους.

Όπως καταγράφουμε και στην Ειδική Έκθεση αρ. ΤΠ/01/2017, ημερ. 12.12.2017, της Υπηρεσίας μας, λόγω της ανησυχίας που δημιουργήθηκε στην Υπηρεσία μας, ζητήσαμε, μέσω του ΤΠ, από την Τσιμεντοποιία Βασιλικού, όπως διενεργηθεί επιτόπια επίσκεψη, για σκοπούς διαπίστωσης, μεταξύ άλλων, του όγκου του αποθέματος αποβλήτων ελαστικών και συσκευασιών από γυαλί, τα οποία δεν είχαν τύχει επεξεργασίας, παρόλο που είχαν καταβληθεί για αυτά τα σχετικά τέλη. Η Τσιμεντοποιία δεν αποδέχτηκε το αίτημα. Η Υπηρεσία μας ζήτησε επανειλημμένα, από το ΤΠ, τόσο προφορικά, σε συναντήσεις, όσο και σε μηνύματα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, ημερ. 28.11.2016, 9.12.2016, 30.12.2016 και 10.8.2017 και επιστολή, ημερ. 7.7.2017, όπως αποστείλει, στην υπό αναφορά μονάδα επεξεργασίας, Επιθεωρητή του Τμήματος, ο οποίος να επιθεωρήσει τις εγκαταστάσεις και να ενημερώσει σχετικά την Υπηρεσία μας. Στη βάση των πιο πάνω, ζητήσαμε όπως ενημερωθούμε, το συντομότερο δυνατόν, κατά πόσο το Τμήμα είχε προβεί σε τεκμηριωμένο έλεγχο των ποσοτήτων αποβλήτων ελαστικών και συσκευασιών από γυαλί, για τα οποία έχει πληρωθεί τέλος επεξεργασίας και είχε τύχει ή δεν είχαν τύχει οποιασδήποτε επεξεργασίας μέχρι τότε και σε περίπτωση που το είχε πράξει, να μας υποβάλει τη σχετική πληροφόρηση.

Στην υπό αναφορά επιστολή εκφράσαμε επίσης την ανησυχία μας για τους κινδύνους που ελλοχεύουν από τη συσσώρευση τέτοιου μεγάλου αποθέματος αποβλήτων ελαστικών, που δεν είναι απλά θεωρητικοί αλλά υπαρκτοί, αφού έχει ήδη παρατηρηθεί πυρκαγιά σε απόθεμα ελαστικών στη Τσιμεντοποιία.

Στην υπό αναφορά επιστολή μας, επισημάναμε και πάλι ότι, η Τσιμεντοποιία έχει ήδη εισπράξει σημαντικά ποσά ως τέλη διαχείρισης των αποβλήτων, παρόλο που, κρίνοντας από τον όγκο των αποβλήτων που είχαμε δει, διαφαινόταν ότι δεν τα είχε διαχειριστεί, καθώς και ότι οι ποσότητες αυτές συνυπολογίζονται και αναφέρονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ως να έτυχαν διαχείρισης, γεγονός που δεν αντικατοπτρίζει την πραγματικότητα.

Ο Διευθυντής του ΤΠ, σε επιστολή του, ημερ. 13.1.2018, μάς πληροφόρησε ότι, όσον αφορά στις ποσότητες των ελαστικών που κάρηκαν γίνονταν υπολογισμοί, ώστε να επιστραφεί στα συστήματα το κόστος διαχείρισής τους.

Επισημάναμε, επίσης, ότι το παρόν σύστημα δεν παρέχει αρκετά κίνητρα στην Τσιμεντοποιία, αναφορικά με την έγκαιρη, κατάλληλη και ορθή διαχείριση των αποβλήτων που παραλαμβάνει στις εγκαταστάσεις της, αφού όλα τα τέλη που αναλογούν στη διαχείριση εισπράττονται κατά την παραλαβή των αποβλήτων, ανεξάρτητα του αν έτυχαν διαχείρισης ή όχι.

Υποβάλαμε επίσης το ερώτημα κατά πόσον έχουν προωθηθεί ενέργειες, από το ΤΠ, έτσι ώστε να καταστρέφονται έγκαιρα τα απόβλητα ελαστικά από την Τσιμεντοποιία και να μην παραμένουν στους χώρους της εκτεθειμένα, ενώ εισπράττει τα σχετικά τέλη από τα συστήματα προτού ολοκληρωθεί η διαχείρισή τους.

Σύσταση: Εισηγηθήκαμε όπως εξεταστεί το ενδεχόμενο, το μεγαλύτερο μέρος του τέλους να εισπράττεται μετά τη βεβαίωση διαχείρισης των υπό αναφορά αποβλήτων.

Το ΤΠ μάς πληροφόρησε ότι θα εξεταστούν τρόποι υλοποίησης της πιο πάνω σύστασής μας.

4.10 Περιβαλλοντικό τέλος

Σύμφωνα με τον όρο 6 της άδειας λειτουργίας του συλλογικού ΣΔΑΕ E4C Ltd, ο ΦΔ αναλαμβάνει να εξασφαλίσει από κάθε παραγωγό ελαστικών που είναι μέλος του, το περιβαλλοντικό τέλος που αντιστοιχεί σε κάθε ελαστικό που τοποθετείται στην κυπριακή αγορά, ανάλογα με την κατηγορία ελαστικού και να τον τροφοδοτήσει με τα αντίστοιχα κουπόνια.

Το ύψος του περιβαλλοντικού τέλους είναι το ίδιο, τόσο για τους μετόχους, όσο και για τα μέλη του ΦΔ και δεν υπερβαίνει το πραγματικό κόστος της συνολικής διαχείρισης των αποβλήτων ελαστικών. Επίσης, τα τέλη δεν μπορούν να διαφοροποιηθούν χωρίς σχετική τροποποίηση της άδειας λειτουργίας του συστήματος.

Ο ΦΔ εκδίδει απόδειξη πληρωμής προς κάθε παραγωγό μέλος του, για την καταβολή του περιβαλλοντικού τέλους και έχει δικαίωμα να εκδίδει κουπόνια μόνο για τους παραγωγούς που είναι μέλη του συστήματος και με τους οποίους έχει συνάψει συμφωνίες. Οι παραγωγοί οφείλουν να παραδίδουν, σε κάθε αγοραστή, για κάθε ελαστικό, το αντίστοιχο κουπόνι, το οποίο καταδεικνύει την καταβολή του σχετικού περιβαλλοντικού τέλους.

Επίσης, στον ίδιο πιο πάνω όρο αναφέρεται ότι, σε περίπτωση ανάγκης αλλαγής/αναθεώρησης του περιβαλλοντικού τέλους, ο ΦΔ πριν προχωρήσει σε οποιαδήποτε αλλαγή, θα πρέπει να υποβάλει αίτηση τροποποίησης, η οποία να συνοδεύεται από πλήρως τεκμηριωμένη αιτιολόγηση της αλλαγής και να εξασφαλίσει σχετική έγκριση από την αρμόδια Αρχή.

Ο ΦΔ οφείλει να επιστρέφει στους εισαγωγείς ελαστικών το περιβαλλοντικό τέλος, το οποίο έχει καταβληθεί για καινούργια ελαστικά, τα οποία έχουν εισαχθεί και εξάγονται από την Κυπριακή Δημοκρατία αχρησιμοποίητα, ως προϊόντα προς χρήση, αφού υποβληθούν από τον παραγωγό τα απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία προς αυτόν και κριθούν ικανοποιητικά.

Όλα όσα αναφέρονται πιο πάνω ορίζονται και στην άδεια λειτουργίας του συλλογικού ΣΔΑΕ RTM Tyres Recycling Co Ltd, όμως στον όρο 5, στο σημείο που γίνεται αναφορά στην περίπτωση αλλαγής/αναθεώρησης του περιβαλλοντικού τέλους, αναφέρεται ότι αυτή η αλλαγή γίνεται, αφού ο ΦΔ πάρει έγκριση από την αρμόδια Αρχή, μετά τη θετική γνωμοδότηση της Συμβουλευτικής Επιτροπής Διαχείρισης Αποβλήτων (ΣΕΔΑ). Στον αντίστοιχο όρο της άδειας λειτουργίας του συλλογικού συστήματος E4C δεν γίνεται αναφορά σε έγκριση από τη ΣΕΔΑ.

Από τον έλεγχό μας στο ΣΔΑΕ E4C Ltd, διαπιστώσαμε την αδυναμία του να ανανεώνει τις συμφωνίες με τους παραγωγούς, μέλη του συστήματος.

Επίσης, για το συγκεκριμένο συλλογικό σύστημα, το περιβαλλοντικό τέλος, ανά κατηγορία ελαστικού, όπως είχε καθοριστεί στην αρχική άδεια λειτουργίας του, τροποποιήθηκε, μετά από την εκπόνηση μελέτης από εγκεκριμένο λογιστή, από το ίδιο το σύστημα, λόγω του πλεονάσματος εσόδων/εξόδων που προέκυψε το πρώτο τρίμηνο του 2014 και στη συνέχεια υιοθετήθηκε/εγκρίθηκε από το ΤΠ. Όπως προκύπτει, το σύστημα υιοθέτησε το τροποποιημένο περιβαλλοντικό τέλος, προτού εγκριθεί η αλλαγή από το ΤΠ.

Όσον αφορά στην υπό αναφορά μελέτη, διαπιστώσαμε τα ακόλουθα:

- ♦ Τα μηνιαία έσοδα που προκύπτουν από την τροποποίηση ανέρχονται σε €55.516 και το μηνιαίο κόστος σε €55.293. Επισημαίνουμε ότι το μηνιαίο κόστος αφορά στην περίοδο 1.1.2014- 31.3.2014 και περιλαμβάνει το κόστος συλλογής και μεταφοράς και όχι το κόστος διαχείρισης. Επιπρόσθετα, ενώ το μηνιαίο κόστος υπολογίστηκε για την τριμηνία 1.1.2014- 31.3.2014, τα μηνιαία έσοδα υπολογίστηκαν για την περίοδο 1.1.2014-31.8.2014. Περαιτέρω, τα μηνιαία έσοδα υπολογίστηκαν στη βάση των μηνιαίων ποσοτήτων που εισήχθησαν την πιο πάνω περίοδο και όχι στη βάση των ποσοτήτων που συλλέχθηκαν και μεταφέρθηκαν και έτυχαν διαχείρισης, όπως έγινε για τον υπολογισμό του μηνιαίου κόστους.
- ♦ Στη μελέτη δεν αναφέρεται η μονάδα βάρους (κιλά/τόνοι) των ποσοτήτων.
- ♦ Η μελέτη είναι ανεπαρκής, ως προς την αναλυτική επεξήγηση των στοιχείων που παρουσιάζονται και των υπολογισμών που προκύπτουν.
- ♦ Δεν γίνεται καμία αναφορά σε πιθανές επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν από την τροποποίηση των τελών.
- ♦ Η μελέτη τροποποίησης των περιβαλλοντικών τελών δεν αναφέρει τους παράγοντες που οδήγησαν στην αναγκαιότητα της αναθεώρησης των περιβαλλοντικών τελών.
- ♦ Η αρμόδια Αρχή υιοθέτησε, εκ των υστέρων, τα αναθεωρημένα τέλη που προέκυψαν από την υπό αναφορά μελέτη, χωρίς οποιανδήποτε επιπλέον αξιολόγηση των στοιχείων και υπολογισμών. Ωστόσο, σύμφωνα με τον όρο 5.2 της αρχικής άδειας του ΣΔΑΕ, σε περίπτωση ανάγκης αλλαγής ή αναθεώρησης του περιβαλλοντικού τέλους που αναφέρεται στην άδεια, ο ΦΔ πρέπει, πριν προχωρήσει σε αλλαγή, να υποβάλει πλήρως τεκμηριωμένη έκθεση αιτιολόγησης της αλλαγής στην αρμόδια Αρχή και να εξασφαλίσει την έγκρισή της, κάτι που δεν έγινε, γεγονός που επισημαίνεται σε επιστολή του ΤΠ, ημερ. 17.7.2014, προς το υπό αναφορά συλλογικό σύστημα.

Η αρμόδια Αρχή, μετά τη μελέτη για τροποποίηση του περιβαλλοντικού τέλους της E4C Ltd, ζήτησε να μελετηθεί και να αξιολογηθεί η πρόθεση της RTM Tyres Recycling Co Ltd για τροποποίηση του δικού της περιβαλλοντικού τέλους. Η μελέτη που εκπονήθηκε για λογαριασμό της RTM Tyres Recycling Co Ltd κατέδειξε ότι η πρόθεση της εταιρείας για τροποποίηση του περιβαλλοντικού τέλους είναι τεκμηριωμένη, αφού τα προτεινόμενα μειωμένα τέλη συμβαδίζουν με τα υπολογιζόμενα περιβαλλοντικά τέλη.

4.11 Οργανωτική δομή Συστήματος Διαχείρισης Αποβλήτων Ελαστικών

Σύμφωνα με τον όρο 9 της άδειας λειτουργίας του συλλογικού ΣΔΑΕ E4C Ltd, ο ΦΔ πρέπει να τηρήσει τους όρους της άδειας και τις δεσμεύσεις που αναφέρονται στην πρότασή του, έτσι ώστε να:

- ♦ Διασφαλίζεται η δυνατότητα συμμετοχής στο συλλογικό σύστημα όλων των ενδιαφερόμενων παραγωγών αποβλήτων, που πληρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις του συστήματος.

- ◆ Διασφαλίζεται η συνεργασία του συστήματος με άλλα συστήματα, που δυνατόν να δημιουργηθούν και να καθορίζονται οι όροι ή προϋποθέσεις για τυχόν συνεργασία με τις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- ◆ Διασφαλίζεται ότι δεν επηρεάζεται ο ανταγωνισμός και ότι δεν απαιτούνται αχρείαστα προσωπικά/επαγγελματικά δεδομένα των παραγωγών, όπως η χώρα προέλευσης των εισαγόμενων ελαστικών, η τιμή πώλησης τους κ.λπ., έτσι ώστε να τηρείται η εχεμύθεια.

Επίσης, στον όρο αυτό αναφέρεται ότι ο ΦΔ θα πρέπει να υπογράψει συμφωνίες με τους παραγωγούς (μετόχους και μέλη) που συμμετέχουν στο συλλογικό σύστημα, με τις οποίες αναλαμβάνει να διεξάγει τις δραστηριότητες εκ μέρους των παραγωγών, σύμφωνα με τους σχετικούς Νόμους και Κανονισμούς και ότι το ΤΠ πρέπει να ενημερώνεται γραπτώς εντός δέκα ημερών για κάθε εγγραφή νέων μελών στο σύστημα.

Συναφώς αναφέρουμε ότι το ΤΠ, σε επιστολή του, ημερ. 17.7.2014, προς το υπό αναφορά συλλογικό σύστημα επισήμανε ότι, κατά το 2012 και 2013 προστέθηκαν νέα μέλη, για τα οποία το Τμήμα δεν είχε ενημερωθεί.

Τα ίδια πιο πάνω σημεία αναφέρονται και στον όρο 15 της άδειας λειτουργίας του συλλογικού συστήματος RTM Tyres Recycling Co Ltd.

4.12 Στόχος ανάκτησης

Βάσει του Κανονισμού 19(2) των οικείων Κανονισμών, μέχρι την 31.12.2015 η ανάκτηση ελαστικών, συμπεριλαμβανομένου της ανακύκλωσης, πρέπει να καλύπτει τουλάχιστον το 90% των αποσυρόμενων ελαστικών που τοποθετήθηκαν στην αγορά το προηγούμενο έτος.

Στις άδειες λειτουργίας των συλλογικών συστημάτων RTM Tyres Recycling Co Ltd και E4C Ltd και συγκεκριμένα στους όρους 7 και 6, αντίστοιχα, αναφέρεται ότι, σύμφωνα με πρόταση που έχει υποβληθεί από το σύστημα, ο ΦΔ θα πρέπει κάθε έτος να επιτυγχάνει ανάκτηση 100% των αποσυρόμενων ελαστικών.

Επίσης, στον ίδιο όρο της άδειας λειτουργίας της E4C Ltd αναφέρεται ότι τα απόβλητα ελαστικά που παράγονται σε άλλο Κράτος Μέλος ή εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποστέλλονται για ανάκτηση ή ανακύκλωση στην Κυπριακή Δημοκρατία, δεν προσμετρούνται ως ανακτηθέντα ή ανακυκλωμένα για την επίτευξη του πιο πάνω στόχου. Τα απόβλητα ελαστικά που εξάγονται από την Κυπριακή Δημοκρατία προς άλλο Κράτος Μέλος ή εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσμετρούνται ως ανακτηθέντα ή ανακυκλωμένα ή επαναχρησιμοποιήσιμα ή για ανάκτηση ενέργειας.

Επίσης, από τον υπολογισμό των ποσοστών ανάκτησης εξαιρούνται απόβλητα ελαστικά, τα οποία προκύπτουν από διεργασίες ανακύκλωσης οχημάτων στο τέλος του κύκλου ζωής τους.

Στο πλαίσιο του ελέγχου που διενεργήσαμε, διαπιστώσαμε ότι από τα ετήσια στοιχεία που καταθέτουν οι ΦΔ και δεδομένου ότι ο κύκλος ζωής των ελαστικών διαρκεί περίπου τέσσερα έτη, δεν μπορούν να εξαχθούν σαφή συμπεράσματα, όσον αφορά στην επίτευξη του στόχου ανάκτησης 100% των αποσυρόμενων ελαστικών.

Σύσταση: Το ΤΠ να προβεί σε τροποποίηση του σχετικού όρου της άδειας λειτουργίας των ΣΔΑΕ και του υπό αναφορά Κανονισμού 19(1) των περί Στερεών και Επικίνδυνων Αποβλήτων (Διαχείριση Αποβλήτων Ελαστικών) Κανονισμών του 2011, ώστε να αντικατοπτρίζεται το πραγματικό ποσοστό ανάκτησης. Να μελετηθούν εκ νέου τρόποι και να γίνουν οι απαραίτητες αλλαγές στον κύκλο εργασιών του ΦΔ, έτσι ώστε να προκύπτουν ακριβή ποσοτικά στοιχεία για τη διαχείριση των αποβλήτων ελαστικών.

4.13 Μη Κερδοσκοπικός Οργανισμός

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 8(1) των οικείων Κανονισμών, το συλλογικό ΣΔΑΕ οργανώνεται από ανεξάρτητο ΦΔ ή από ΦΔ ο οποίος προτείνεται είτε από παραγωγούς μεταχειρισμένων ελαστικών, είτε από παραγωγούς μεταχειρισμένων ελαστικών από κοινού με Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ο οποίος είναι ΜΚΟ.

Βάσει του άρθρου 20(1) του περί Εταιρειών Νόμου (Κεφ.113), όταν αποδεικνύεται, προς ικανοποίηση του Υπουργικού Συμβουλίου, ότι Οργανισμός που πρόκειται να συσταθεί για την προαγωγή του εμπορίου, τέχνης, επιστήμης, θρησκείας, αγαθοεργίας ή οποιουδήποτε κοινωφελούς σκοπού και προτίθεται να διαθέτει τα πλεονάσματά του αν υπάρχουν ή άλλο εισόδημα για την προαγωγή των σκοπών του και να απαγορεύει την πληρωμή μερίσματος στα μέλη του, το Υπουργικό Συμβούλιο δύναται να δίνει οδηγίες για την εγγραφή του Οργανισμού ως Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης, χωρίς την προσθήκη της λέξης «λίμιτεδ» στην επωνυμία της και ο Οργανισμός δύναται να εγγράφεται ανάλογα και με την εγγραφή απολαμβάνει όλα τα προνόμια και τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου αυτού υπόκειται σε όλες τις υποχρεώσεις Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης.

Επιπρόσθετα των πιο πάνω, σύμφωνα με τον άρθρο 20(2) του υπό αναφορά Νόμου, πρέπει να αποδεικνύεται ότι, σύμφωνα με το ιδρυτικό έγγραφο της εταιρείας, σε περίπτωση διάλυσής της, τα τυχόν πλεονάσματα διανέμονται αποκλειστικά σε μη κερδοσκοπικούς κοινωφελείς Οργανισμούς, με σκοπούς παρόμοιους ή/και ανάλογους με τους σκοπούς της υπό διάλυση εταιρείας.

Επισημαίνουμε ότι, όσον αφορά στο συλλογικό σύστημα E4C Ltd, το ιδρυτικό έγγραφο και καταστατικό της προνοεί τα πιο πάνω, όχι όμως εκείνο του συλλογικού συστήματος RTM Tyres Recycling Co Ltd, με συνέπεια να μην έχει ανανεωθεί η άδεια λειτουργίας του που έληξε στις 31.5.2015.

Όπως πληροφορηθήκαμε, σε απόφαση των μετόχων που λήφθηκε στις 25.6.2018 σε Έκτακτη Γενική Συνέλευση της RTM Tyres Recycling Co Ltd, αποφασίστηκε η σχετική τροποποίηση του ιδρυτικού εγγράφου και καταστατικού της. Το τροποποιημένο ιδρυτικό έγγραφο και το καταστατικό λήφθηκε από το ΤΠ στις 3.1.2019.

Επίσης, στην άδεια λειτουργίας που εξασφάλισαν τα συλλογικά συστήματα, αναφέρεται ότι ο ΦΔ πρέπει να είναι ΜΚΟ και να λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις που απορρέουν από το ιδρυτικό έγγραφο και το καταστατικό του. Σκοπός της πρόνοιας αυτής είναι η διασφάλιση της οικονομικής και αποτελεσματικής διαχείρισης από το ΦΔ, των εσόδων και των περιουσιακών στοιχείων του.

Παρατηρήσαμε ότι και τα δύο συλλογικά ΣΔΑΕ εξακολουθούν να περιλαμβάνουν τη λέξη «λίμιτεδ» στην επωνυμία τους και δεν έχουν ζητήσει σχετική έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο για απάλειψή της.

Επιπρόσθετα, διαπιστώσαμε ότι στις οικονομικές καταστάσεις του συλλογικού συστήματος E4C Ltd δεν γίνεται σαφής αναφορά στον μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα του, με αποτέλεσμα η πληροφόρηση που δίδεται προς το κοινό και τις εποπτικές Αρχές π.χ. Έφορο Φορολογίας να είναι ελλιπής.

Σύσταση: Το ΤΠ, για σκοπούς παροχής διάφανης πληροφόρησης προς το κοινό και τις εποπτικές Αρχές, να ζητήσει από τα συλλογικά συστήματα όπως εξασφαλίσουν σχετική έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο για απάλειψη της λέξης «λίμιτεδ» από την επωνυμία τους. Επίσης, στη σημείωση των οικονομικών καταστάσεών τους, που γίνεται αναφορά στη σύσταση και τις δραστηριότητές τους, να αναφέρεται ότι η εταιρεία είναι ΜΚΟ.

4.14 Οικονομικές καταστάσεις

Το κάθε συλλογικό ΣΔΑΕ έχει την ευθύνη να τηρεί αρχείο με ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις για κάθε έτος λειτουργίας του, τις οποίες να καταθέτει και στην αρμόδια Αρχή για περαιτέρω άσκηση ελέγχου και εποπτείας. Από θεώρηση που διενεργήσαμε στις ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις του συλλογικού συστήματος RTM Tyres Recycling Co Ltd και EFC Ltd για τα έτη 2014 και 2015, διαπιστώσαμε τα όσα αναφέρονται στη συνέχεια. Σημειώνουμε ότι το συλλογικό σύστημα Nowgreen Ltd δεν έχει υποβάλει οικονομικές καταστάσεις στο ΤΠ για τα έτη που βρισκόταν σε λειτουργία.

◆ RTM Tyres Recycling Co Ltd

Στο σύστημα είχε εργοδοτηθεί στενό συγγενικό άτομο μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου, ενώ επίσης αγοράστηκαν υπηρεσίες για τη συλλογή και μεταφορά ελαστικών από εταιρεία, στην οποία Διευθυντής και Γραμματέας ήταν το ίδιο άτομο που ήταν Διευθυντής και Γραμματέας και στο υπό αναφορά σύστημα. Περαιτέρω, παρατηρήσαμε ότι η χρέωση για μεταφορά, ανά τόνο ελαστικού, της εν λόγω εταιρείας, για το 2014, ήταν σημαντικά υψηλότερη (€50 για μεταφορά από Λεμεσό) από εκείνη της δεύτερης εταιρείας που ήταν €39. Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, εγείρονται ερωτήματα για τα κριτήρια στη βάση των οποίων έγινε η επιλογή για συνεργασία με την πρώτη εταιρεία, που ήταν πιο ακριβή.

◆ E4C Ltd

Στο σύστημα είχαν εργοδοτηθεί στενά συγγενικά άτομα του Διευθυντή του συστήματος, για εργασία που αφορούσε στην καταμέτρηση επιστραφέντων, στο σύστημα, κουπονιών.

Επισημαίνουμε ότι, σύμφωνα με τον όρο 8.3 και 8.2 της άδειας λειτουργίας της RTM Tyres Recycling Co Ltd και E4C Ltd, αντίστοιχα, δεδομένου του μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα των συστημάτων, η ανάθεση οποιωνδήποτε δραστηριοτήτων του σε τρίτους, θα πρέπει να γίνεται κατόπιν προκήρυξης προσφορών.

Σύσταση: Το ΤΠ να διασφαλίσει ότι, στις περιπτώσεις όπου προκύπτει ανάγκη ανάθεσης εργασιών σε τρίτους ή/και για επαγγελματικές υπηρεσίες, τα συλλογικά συστήματα, για σκοπούς συμμόρφωσης με τους όρους της άδειας λειτουργίας τους, καθώς και τις αρχές της διαφάνειας και χρηστής διοίκησης, ακολουθούν τη διαδικασία προκήρυξης προσφορών. Επίσης, δεδομένου του μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα των συστημάτων, σε περίπτωση που προκύπτει ανάγκη πρόσληψης προσωπικού, πρέπει να ακολουθούνται διαφανείς διαδικασίες για να διασφαλίζεται τόσο η αντικειμενικότητα όσο και η εφαρμογή των κανόνων χρήσης διοίκησης.

4.15 Υποβολή στοιχείων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Μέχρι στιγμής η αρμόδια Αρχή, σύμφωνα και με την κείμενη νομοθεσία, δεν διαφαίνεται να έχει οποιανδήποτε υποχρέωση κατάθεσης έκθεσης, ειδικά για τη διαχείριση των αποβλήτων ελαστικών. Γενικά στοιχεία και αναφορές περιλαμβάνονται στις εκθέσεις για το σύνολο των αποβλήτων και τη διαχείρισή τους.

Διαπιστώσαμε ότι, το ΤΠ έχει αποστείλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στοιχεία, υπό μορφή ερωτηματολογίου, για τα απόβλητα ελαστικά που αφορούσαν στα έτη 2004 και 2007. Έκτοτε δεν υπήρξε άλλη ανταλλαγή στοιχείων είτε αναφορά για την επίτευξη στόχων ανακύκλωσης και ανάκτησης. Θεωρούμε ότι, παρόλο που δεν αναφέρεται στις υποχρεώσεις της αρμόδιας Αρχής, εντούτοις θα πρέπει να ετοιμάζεται ετήσια έκθεση, στην οποία να συμπεριλαμβάνονται στοιχεία σε σχέση με την ετήσια συνολική και αποτελεσματική διαχείριση των αποβλήτων ελαστικών.

4.16 Καταγγελίες για ανεξέλεγκτη απόρριψη αποβλήτων ελαστικών

Η Υπηρεσία μας, διαχρονικά, ενημερώθηκε τόσο μέσα από τον ημερήσιο τύπο, όσο και από καταγγελίες, για περιπτώσεις ανεξέλεγκτης απόρριψης χρησιμοποιημένων ελαστικών.

Στο πλαίσιο του ελέγχου αυτού, εντοπίσαμε από το αρχείο του ΤΠ τις ακόλουθες καταγγελίες που απασχόλησαν το Τμήμα, καθώς και την Υπηρεσία μας.

α. Συσσώρευση μεγάλων ποσοτήτων αποβλήτων ελαστικών σε περιοχή του λατομείου Λατούρου. Στην εν λόγω περιοχή γινόταν προσωρινή αποθήκευση ελαστικών, λόγω αναστολής των εργασιών της Τσιμεντοποιίας Βασιλικού κατά το έτος 2012. Προέκυψαν θέματα μη συνεργασίας και μη εφαρμογής των ενδεδειγμένων εισηγήσεων των αρμόδιων Αρχών, με αποτέλεσμα την περιβαλλοντική επιβάρυνση και την ανεξέλεγκτη συσσώρευση μεγάλου όγκου ελαστικών στην περιοχή. Τελικά, η αρμόδια Αρχή, σε συνεργασία με τα συλλογικά ΣΔΑΕ και την Τσιμεντοποιία Βασιλικού, ανέλαβαν τη διαχείριση των εν λόγω αποβλήτων ελαστικών, με το ανάλογο κόστος διαχείρισης.

Σχετικά με το πιο πάνω θέμα, ο Διευθυντής του ΤΠ, με επιστολή του, ημερ. 24.11.2017, προς τον Πρόεδρο του Συμβουλίου Προσφορών του ΥΓΑΑΠ, τον ενημέρωσε ότι, σε σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στο Προεδρικό Μέγαρο στις 18.7.2017, αποφασίστηκε η μεταφορά αποβλήτων ελαστικών, που βρίσκονταν αποθηκευμένα στους χώρους εταιρείας στη βιομηχανική περιοχή Ιδαλίου και στο λατομείο «Λατούρος» στον Άγιο Σωζόμενο, σε άλλους αδειοδοτημένους χώρους, με σκοπό τη συνολική διαχείρισή τους. Όπως σχετικά ανέφερε, η μετακίνησή τους ήταν

επιβεβλημένη για λόγους προστασίας τόσο της δημόσιας υγείας, όσο και του περιβάλλοντος. Για την υλοποίηση των πιο πάνω σχεδιασμών, στο πλαίσιο της σύσκεψης, εγκρίθηκε Κονδύλι ύψους €250.000, το οποίο μπορούσε να χρησιμοποιηθεί αμέσως.

Σημειώνουμε ότι, της πιο πάνω σύσκεψης προηγήθηκε Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερ. 4.7.2018, με θέμα τη μεταφορά και διαχείριση αποβλήτων ελαστικών από τη Βιομηχανική περιοχή Ιδαλίου, βάσει της οποίας ενέκρινε το χρονοδιάγραμμα με τις ενέργειες για τη μεταφορά και διαχείριση αποβλήτων ελαστικών, σύμφωνα με το οποίο η μετακίνηση προβλεπόταν να αρχίσει εντός του Αυγούστου του 2018. Επίσης, το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε να εξουσιοδοτήσει τους Υπουργούς ΓΑΑΠ και Εσωτερικών να παρακολουθούν την υλοποίηση του υπό αναφορά χρονοδιαγράμματος και να ενημερώσουν αμέσως το Συμβούλιο, σε περίπτωση που υπάρχει οποιαδήποτε καθυστέρηση στην υλοποίησή του.

Σε συνέχεια της πιο πάνω Απόφασης, το Υπουργικό Συμβούλιο σε συνεδρία του στις 28.8.2019 ενημερώθηκε με σημείωμα, ημερ. 9.8.2019, του Υπουργείου ΓΑΑΠ, ότι η μεταφορά όλων των αποβλήτων ελαστικών ολοκληρώθηκε στις 6.8.2019, εντός των καθορισμένων χρονοδιαγραμμάτων, εξαλείφοντας κάθε κίνδυνο στο περιβάλλον και τη δημόσια υγεία. Συγκεκριμένα, μεταφέρθηκαν σε αδειοδοτημένο χώρο 6.860 τόνοι, περίπου, αποβλήτων ελαστικών, οι οποίοι τεμαχίζονταν για χρήση ως εναλλακτικό καύσιμο, από την Τιμμεντοποιία Βασιλικού. Επίσης, σύμφωνα με τις συμβάσεις που είχαν υπογραφεί, όλα τα ελαστικά θα τύγχαναν διαχείρισης πριν το τέλος Νοεμβρίου του 2019, ενώ το συνολικό κόστος για τη μεταφορά και ολοκληρωμένη διαχείρισή τους θα ανερχόταν γύρω στα €490.000. Στο σημείωμα σημειώνεται επίσης ότι μέχρι το τέλος Ιουνίου του 2019 καταβλήθηκε ποσό ύψους €276.000 και λαμβάνοντας υπόψη το διαθέσιμο Κονδύλι του ΤΠ, θα απαιτείτο περίπου πρόσθετο ποσό ύψους €130.000.

Η Υπηρεσία μας αποτάθηκε στο ΤΠ, ερωτώντας για την ανάκτηση του κόστους διαχείρισης των αποβλήτων ελαστικών, αφού αυτό είχε εισπραχθεί από την εταιρεία που τα είχε αποθηκεύσει και το ΤΠ, με επιστολή του, ημερ. 10.1.2018, ανέφερε ότι το κόστος για την ολοκληρωμένη διαχείριση των ελαστικών που κατέβαλε το Κράτος, θα απαιτείτο όπως προβλέπεται από τον περί της Περιβαλλοντικής Ευθύνης όσον αφορά την Πρόληψη και την Αποκατάσταση Περιβαλλοντικής Ζημιάς Νόμο (Ν.189(Ι)/2007), από τον ιδιοκτήτη τους, ο οποίος επί σειρά ετών δεν είχε λάβει τα απαραίτητα μέτρα για τη διαχείρισή τους. Για τον σκοπό αυτό, κινήθηκαν νομικές διαδικασίες από τον Γενικό Εισαγγελέα και βρίσκονται σε εξέλιξη δικαστικές υποθέσεις.

Εξ αφορμής της πιο πάνω επιστολής, ο Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων, με επιστολή του, ημερ. 27.3.2018, προς τον Διευθυντή του ΤΠ, υπέδειξε, μεταξύ άλλων, ότι η απόφαση για μετακίνηση ελαστικών από το λατομείο «Λατούρος» σε κατάλληλα αδειοδοτημένους χώρους, για την ολοκληρωμένη διαχείρισή τους, συνάδει με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, νοουμένου ότι το Κράτος θα επιδιώξει την πλήρη ανάκτηση του κόστους διαχείρισης των ελαστικών χωρίς καθυστερήσεις και με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο και εάν κρινόταν σκόπιμο και μέσω της δικαστικής οδού, ως θα έπραττε ένας ιδιώτης πιστωτής.

Επίσης, ο Έφορος ανέφερε ότι, στο πλαίσιο σύσκεψης που πραγματοποιήθηκε στις 2.11.2017, ο Διευθυντής του ΤΠ, διευκρίνισε ότι το μεγαλύτερο μέρος των υπό συζήτηση ελαστικών είναι ιστορικά ελαστικά, για τα οποία δεν καταβλήθηκε το σχετικό περιβαλλοντικό τέλος διαχείρισης, δηλαδή ελαστικά που εισήχθηκαν στη Δημοκρατία πριν το 2011 και για τα οποία δεν εφαρμόζεται το υφιστάμενο σύστημα διαχείρισης αποβλήτων ελαστικών.

Σημειώνουμε επίσης ότι σε ερώτημα που θέσαμε, μεταξύ άλλων, στο ΤΠ με επιστολή μας, ημερ. 29.3.2018, εάν είχαν στοιχεία που να καταδεικνύουν τον διαχωρισμό του αποθέματος ελαστικών στο λατομείο «Λατούρου» σε ιστορικά και ελαστικά που εισήχθηκαν μετά το 2011, καθώς και το ποσό που αναμένεται να απαιτηθεί από τον εργολάβο, σε σχέση με την ανάκτηση του κόστους διαχείρισης των εν λόγω ελαστικών, έκτοτε δεν ενημερωθήκαμε σχετικά.

Το ΤΠ μάς πληροφόρησε ότι, η διαχείριση των μεγάλων ποσοτήτων αποβλήτων ελαστικών, που βρίσκονταν στη βιομηχανική περιοχή Ιδαλίου και σε χώρους του λατομείου Λατούρος Λτδ, ολοκληρώθηκε τον Αύγουστο του 2019. Όσον αφορά στην ανάκτηση του κόστους μετακίνησης, το ΤΠ απέστειλε, στις 11.12.2020, διπλοσυστημένες επιστολές προς τις δύο υπόχρεες εταιρείες, οι οποίες ωστόσο δεν παραλήφθηκαν ποτέ. Κατόπιν συνεννόησης με την Αστυνομία, το ΤΠ προγραμματίζει να παραδώσει τις εν λόγω επιστολές με το χέρι. Εάν εξαντληθούν τα διαθέσιμα μέσα για ανάκτηση του ποσού, χωρίς αποτέλεσμα, το ΤΠ προτίθεται να προβεί σε ενέργειες για ανάκτησή του μέσω της δικαστικής οδού.

β. Σε επιστολή των Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας, τον Ιανουάριου του 2015, καταγράφεται η παράνομη διαχείριση/αποθήκευση, αξιοποίηση μεταχειρισμένων ελαστικών, από μηχανοκίνητα οχήματα και ο κίνδυνος δημιουργίας μεγάλου αριθμού εστιών εκκόλαψης κουνουπιών.

Επιπρόσθετα, τον Απρίλιο του 2015 καταγράφεται περιστατικό παράνομης χρήσης, αποθήκευσης, απόρριψης και εγκατάλειψης παλαιών ελαστικών σε ανοικτούς τόπους και κτηνοτροφικά υποστατικά.

γ. Διαπιστώθηκε η απόρριψη μεγάλου όγκου ελαστικών σε ιδιωτικά τεμάχια στο Δήμο Ύψωνα της Επαρχίας Λεμεσού και μετά από πρωτοβουλία του Γραφείου Επιτρόπου Περιβάλλοντος, τον Δεκέμβριο του 2015, πραγματοποιήθηκε εθελοντική εκστρατεία καθαρισμού και διαχείρισης των συσσωρευμένων ελαστικών.

5. Γενικά συμπεράσματα

Το ΤΠ δεν προβαίνει σε τακτικούς ελέγχους, ούτε ασκεί επαρκή εποπτεία στα συλλογικά ΣΔΑΕ, για να διασφαλίζει ότι συμμορφώνονται με τους όρους αδειοδότησής τους. Επίσης, οι υφιστάμενες διευθετήσεις δεν διασφαλίζουν ότι τα ελαστικά, για τα οποία έχει καταβληθεί περιβαλλοντικό τέλος, τυγχάνουν έγκαιρης διαχείρισης. Ως αποτέλεσμα, παρατηρείται η συσσώρευση μεγάλων ποσοτήτων ελαστικών, για τα οποία προπληρώθηκε το τέλος διαχείρισης.

6. Γενικές συστάσεις

Το ΤΠ, ως η αρμόδια Αρχή να διενεργεί συστηματικούς ελέγχους στα ΣΔΑΕ, για να διασφαλίζει ότι τηρούνται οι όροι αδειοδότησής τους και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτούς. Επίσης, να επαναξιολογηθεί ο τρόπος καταβολής του τέλους διαχείρισης των ελαστικών, ώστε να μην προκατάβλλεται ολόκληρο το ποσό πριν την ολοκλήρωση της διαχείρισής τους.